

Studying How Parents Mediate When Facing the Media Environment

Fariba Seyedan * Assistant Professor, Department of women and family study, Alzahra university, Tehran, Iran.

Fatemeh Angoraj Taghavi MA in women and family study, Alzahra university, Tehran, Iran.

Abstract

New media has opened new perspectives for family members by promoting different patterns of social interaction and providing access to vast information. The presence of new communication technologies, by providing new opportunities for joint activities, has had tremendous effects on the relationships of family members. Is. Investigating mediation and how parents encounter cyberspace not only helps to design new solutions in media education for parents, but also opens up new fields in media studies, especially in the field of family. Children are one of the possibilities of virtual space, limits and boundaries of activity with communication technologies and necessary skills in the media space. The sample of the research was the potential participants from parents in the city of Karaj. Considering the importance of maximum diversity in the research sample and the existing limitations for conducting interviews, criteria were considered for selecting the sample frame. Using purposeful sampling (based on selection criteria) and theory, after semi-structured interviews with 15 samples of parents, thematic saturation was obtained. The findings of this research are 57 non-repetitive and non-overlapping important statements, the following 4 "overall themes" including parents' media capability. "Restrictive Mediation", "Watch Mediation", "Active Mediation", 10 "Subtopics" and 43 "Comprehensive Meaning Units" were obtained. The results showed that parents' media skills include strategies that allow them to Effectively face the media environment and the use of children and teenagers. Due to the types of restrictive, observational and active mediation strategies, in the complex parent-child interactions, many individual

* Corresponding Author: f.seyedan@alzahra.ac.ir

How to Cite: Seyedan, F., Angoraj Taghavi, F. (2023). Studying How Parents Mediate When Facing the Media Environment, *Journal of New Media Studies*, 9(35), 397-444. DOI: 10.22054/nms.2023.68169.1399

background factors have intervened and mediation strategies, with the changes in children's digital behaviors are variable, and dependent on growth and activity. They are in the virtual space. Therefore, the way parents deal with the media space is not limited to a mediation strategy, and parents may use several methods for media intervention. Not only parents influence the child's behavior, but also the child's real behavior or his digital abilities They are influenced in such a way that they adopt their mediation approach according to the activity that the child does.

Introduction

With the advent of the information age and the emergence of social media, the Internet has often helped children's growth and is associated with a decrease in the quality of life and their exposure to unknown risks. The main goal of this article is to study how parents mediate in their children's employment and use of cyber space. In this context, we are trying to find out what the participants' experiences are about the way they interact with their children, the limits and boundaries of their children's activities with media technology and the necessary skills in the media space. This is the question of how parents deal with parenting in the media space.

Methodology

The method of data interpretation in this research is theme or thematic analysis. Thematic analysis is a method to recognize, analyze and report patterns in qualitative data. This method is a process for analyzing textual data and turns scattered and diverse data into rich and detailed data. The data collection tool in this study is semi-structured interviews. Analyzing the data using the 6-step process of Clark and Brown (2017) in the field of thematic analysis, continuously going back and forth between the data and the analyzed codings resulting from the 6 steps, getting familiar with the data, creating primary codes, searching for optional codes, Creating sub-themes, defining the main themes and preparing the final report, in which 57 key concepts, 47 compact semantic units, 9 sub-themes and 3 main themes were obtained. Access to samples was done through targeted sampling including parents of children under 12 years of age and through snowball (non-probability sampling) and as a result, firstly

based on the thematic axis of the research and complete knowledge, the first person was selected and after the interview based on the criteria of the research community. have been introduced. Sampling with the condition of theoretical saturation continued up to the number of 15 samples and when the results were repeated, 4 more samples were taken to ensure theoretical saturation and the total number reached 19 samples. To validate the findings, Guba and Lincoln criteria (ability validity, transferability, reliability and confirmability) were used. for reliability, researchers' review and interweaving technique were used so that as much as possible, different points of view were examined and more comprehensive and deeper data were obtained. Peer review (mentors and advisors of experts in the subject with a history of authorship or research in this field) was used to ensure the quality and validity of the interview protocol and for the validity of the coding structure. The use of targeted sampling has increased the possibility of transferring data. The use of in-depth interviews in information for continuous comparison and conceptualization was done in line with the criterion of verifiability.

Result

The findings of this research include 98 important non-repetitive and non-overlapping statements, under 3 "general themes" including "parental media competence", "restrictive mediation", "viewer", "active mediation", 10 "sub-themes" and 47 "units". compact meaning" were obtained. The findings of the research include the general theme of parents' media capability, which is obtained from 2 sub-themes of acquiring media skills and feeling self-efficacy and competence, and thirteen (13) compact semantic units. In the sub-theme of media use skills, eleven (11) intensive semantic units include familiarity with how to use different software (Word, Excel, etc.), installing the required software, how to send messages, questions and receive answers, familiarity with how to interact with friends and teachers through two-way software, the ability to update the required information, using virtual pages for the purpose of education, parental awareness of privacy, familiarity with attractive and informative websites for children and teenagers, familiarity with various content

(text, image, music), familiarity with age-appropriate and desirable virtual games of children was obtained. The findings of this research are 57 non-repetitive and non-overlapping important statements, the following 4 "overall themes" including parents' media capability. "Restrictive Mediation", "Watch Mediation", "Active Mediation", 10 "Subtopics" and 43 "Comprehensive Meaning Units" were obtained. The results showed that parents' media skills include strategies that allow them to Effectively face the media environment and the use of children and teenagers. Due to the types of restrictive, observational and active mediation strategies, in the complex parent-child interactions, many individual background factors have intervened and mediation strategies, with the changes in children's digital behaviors are variable, and dependent on growth and activity. They are in the virtual space. Therefore, the way parents deal with the media space is not limited to a mediation strategy, and parents may use several methods for media intervention. Not only parents influence the child's behavior, but also the child's real behavior or his digital abilities They are influenced in such a way that they adopt their mediation approach according to the activity that the child does. In communication research, the theory of parental mediation is based on the principle that parents try to reduce the negative effects of the media on their children by resorting to different interpersonal communication strategies. The findings of the research include the main theme of direct and indirect limitation of observation, which is obtained from 4 sub-themes of direct time limitation, direct technical limitation, direct limitation of social interactions, observation and thirteen (13) compact semantic units. The sub-theme of time limit includes four (4) compact semantic units of clear rules, prohibiting unlimited use of the Internet, determining the amount of usage hours, warning in case of non-compliance with the rules, and technical limitation including three (3) compact semantic units of limited and blocking some virtual activities. By using the software, the parent's permission to enter a specific page, setting a password for mobile and computer, etc., and limiting social interactions including four (4) compact semantic units, limiting the amount of social interactions, including virtual chat, electronic mail, text messages and social interactions in games. Also, the sub-theme of

indirect restriction of surveillance includes two (2) intensive semantic units of imperceptible control and checking activity and indirect restriction of children's use of virtual space. Parents, with parenting and active mediation, in the course of a joint activity with children and teenagers, help them acquire social and cognitive skills, so that they improve their self-improvement skills and gradually become able to take responsibility for using the media environment. For example, while watching a movie, parents attract children's attention, encourage them to comment and ask questions, and expose them to language and cognitive and digital learning. In this research, the general theme of active mediation is obtained from 4 sub-themes of "trust building", "joint activity and use", "conversation and strengthening of self-efficacy" and "training", and 17 compact semantic units. Some parents, in order to develop social and cognitive skills in their children in virtual space, accompany them and guide them through joint activity and use. During a joint activity with parents, with their support and guidance, the child is able to improve his skills and gradually acquire the ability to use the media environment. Among the strategies of parents is active use with their children, in this way, parents do joint and diverse activities with the aim of increasing their child's proper use of digital technologies, for example, they play a video game together or search for attractive and entertaining sites together. In the style of active mediation, parents and children talk and discuss about virtual space and various activities such as computer games and internet usage. Some parents, by actively mediating, discussing and having a critical conversation with their children on the use of the Internet, help the children to evaluate and use these technologies as critical users or spectators. This group of people encourages the development of critical, creative, self-efficacy and openness in children. Through mediation and "active mediation", parents perform different activities with the aim of increasing the child's appropriate use of digital technologies, for example, explaining how to use them or talking about the contents of new programs or websites.

Conclusion

New media, through the promotion of different patterns of social interaction, and the possibility of access to vast information, have opened new perspectives for family members, and are effective in maintaining relationships within the family. Examining mediation and the way parents face the virtual space not only helps to design new solutions in media education for parents, but also opens new fields in media studies, especially in the family field. The media ability of parents in facilitating interactions between children and new media. It has a key aspect. In order to mediate and guide children's experiences in the web environment, parents must have up-to-date knowledge and skills about digital media. Also, according to various characteristics such as the age and ability of the child, parents take multiple strategies of empowering and active and restrictive mediation and adopt appropriate strategies for children's media intervention with combined methods. In the complex parent-child interactions, many factors of the individual context have intervened and the mediation strategies are variable with the changes in the digital behaviors of children, and it is a function of their growth and activity in the virtual space. The way parents deal with the media environment is not limited to a mediation strategy, and it is possible for parents to use several methods at the same time for media intervention. In this way, not only parents influence the child's behavior, but the child's real behavior or his digital abilities are also affected by their behavior. The way they adopt their mediation approach, according to the activity that the child does. In this research, parents acknowledged the effectiveness of restrictive mediation, in the form of limiting time, interactions, etc., from this point of view, parental supervision is important in facilitating interactions between children and new media, and sometimes in the course of a joint activity, parents support and guide themselves. It regulates that the child is able to improve his skills and abilities. It is worth mentioning that restrictive and monitoring strategies are more effective at younger ages. Sometimes, teenagers consider parental control or limitations as an obstacle to meet their needs and show a negative reaction to this phenomenon by increasing their online activities. Of course, how to apply restrictions is different according to different contexts and fields and needs more studies. In the current media world, parents need to be able to mediate effectively

in the form of being with their children, building trust, playing together, rethinking, talking and creating content. They acknowledged privacy and sharing. This kind of active mediation, in the form of discussions and conversations, helps children to be active in the use of technologies as users or critical spectators. It is important in designing the learning environment and creating interactive learning scenarios and challenges. In this way, children and teenagers will be able to explain and describe the memories of using information technology and know how to deal with them, and be aware of the risks of transactions on the Internet, and the basic rights and responsibilities regarding their own and others' data. Now, many children and teenagers have an "open mind", because they interact in local situations with global levels through modern communication technologies, including smart phones and... with social networks, inside and outside the country. Let's look at the world with empathy and openness and especially with ease.

Keywords: Family, Children, Social Networks, Media, Parenting.

مطالعه نحوه میانجی‌گری والدین در مواجهه با فضای رسانه

استادیار گروه مطالعات زنان و خانواده، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران

فربیا سیدان

کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران

فاطمه انگورج تقوی *

چکیده

رسانه‌های نوین، از طریق ترویج الگوهای متفاوت تعامل اجتماعی و امکان دسترسی به اطلاعات وسیع، چشم‌اندازهای جدیدی به روی اعضای خانواده گشوده و با فراهم کردن فرصت‌های جدید برای فعالیت مشترک، تأثیرات شگرفی بر ارتباطات اعضای خانواده گذاشته است. بررسی میانجی‌گری و نحوه مواجهه والدین با فضای مجازی، نه تنها به طرح راهکارهایی نوین در آموزش رسانه‌ای والدین کمک نموده، بلکه عرصه‌های جدیدی در مطالعات رسانه، به‌ویژه در حوزه خانواده بازمی‌کند. هدف اصلی این مقاله، مطالعه نحوه میانجی‌گری و تعاملات والدین در به‌کارگیری و استفاده فرزندان از امکانات فضای مجازی، حدود و مرزهای فعالیت با فناوری‌های ارتباطی و مهارت‌های لازم در فضای رسانه است. این پژوهش با رویکرد کیفی و با استفاده از روش تحلیل مضمون انجام شده است. نمونه تحقیق، مشارکت‌کنندگان بالقوه از والدین در سطح شهر کرج بودند. با در نظر گرفتن اهمیت حداکثر تنوع در نمونه تحقیق و محدودیت‌های موجود برای انجام مصاحبه، ملاک‌هایی برای انتخاب چارچوب نمونه در نظر گرفته شد. با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند (بر مبنای معیارهای انتخاب) و نظری، بعد از مصاحبه نیمه ساختاریافته با ۱۵ نمونه والد، اشباع مضمونی حاصل شد. یافته‌های این پژوهش از ۵۷ اظهار مهم غیر تکراری و غیرهمپوشان، ذیل ۴ «مضمون کلی» شامل توانمندی رسانه‌ای والدین، «میانجی‌گری محدودکننده»، «میانجی‌گری دیده‌بان»، «میانجی‌گری فعال»، «۱۰ مضمون فرعی» و «۴۳ واحد معنایی فشرده» به دست آمدند. نتایج نشان داد مهارت‌های رسانه‌ای والدین شامل راهبردهایی است که به آنان امکان می‌دهد به‌طور مؤثر با محیط رسانه‌ای و استفاده کودکان و نوجوانان روبرو شوند. با توجه به انواع استراتژی‌های میانجی‌گری‌های محدودکننده، دیده‌بانی و فعال، در تعاملات پیچیده والد-کودک، بسیاری از عوامل زمینه‌ساز فردی مداخله کرده و

مطالعه نحوه میانجی‌گری والدین در مواجهه با فضای رسانه؛ سیدان و انگورج تقوی | ۴۰۵

استراتژی‌های میانجی‌گری، با تغییرات رفتارهای دیجیتالی کودکان متغیر بوده، و تابعی از رشد و فعالیت آنان در فضای مجازی است؛ بنابراین نحوه مواجهه والدین با فضای رسانه، منحصر به یک استراتژی میانجی‌گری نبوده، و ممکن است به‌منظور مداخله رسانه‌ای، والدین از چند روش استفاده کنند. نه تنها والدین بر رفتارهای کودک تأثیرگذارند، بلکه رفتار واقعی کودک یا توانمندی‌های دیجیتالی وی نیز رفتار آنان را متأثر نموده، به‌نحوی که رویکرد میانجی‌گری خود را، با توجه به فعالیتی که کودک انجام می‌دهد، اتخاذ می‌کنند.

کلیدواژه‌ها: خانواده، میانجی‌گری، کودکان، شبکه‌های اجتماعی، رسانه، فرزندپروری.

مقدمه

پیشرفت خیره‌کننده فناوری، تنوع و تکثر رسانه‌ها و محتوای آن‌ها، در کنار ضریب نفوذ بالای رسانه‌های نوین، باعث شده که مخاطبان/کاربران، زمان بسیار بیشتری را در فضای ارتباطات جمعی و نیز فضای مجازی سپری کنند؛ درحالی‌که، بیشتر آن‌ها از بهره‌مندی مطلوب این فضاها دورند. جامعه ما نیز امروزه شاهد گسترش حضور رسانه‌های نوین ارتباطی در خانه‌ها و خانواده‌ها می‌باشد. بر اساس آخرین اطلاعات ثبت‌شده در پرتابل سازمان تنظیم ارتباطات رادیویی، ۲۰ میلیون نفر از ۵۶ میلیون کاربر اینترنت، در سن زیر ۱۸ سال قرار دارند که بدون آموزش مهارت‌های لازم، پا به این فضا گذاشته‌اند^۱. در این میان، اینترنت با تمام آثار مثبتی که بر کودکان و نوجوانان دارد، گاه دنیایی خطرناک از ناشناخته‌ها و گاه تبهکاران را به حریم خانه می‌آورد. بر اساس آخرین آماری که در این سامانه به‌روز شده است، اکنون تعداد مشترکین تلفن همراه به ۱۴۱ میلیون و ۴۴۴ هزار و ۹۸۸ مشترک رسیده و ضریب نفوذ اینترنت را به بیش از ۱۶۸ درصد رسانده است. بر اساس این آمار، پوشش جاده‌ای تلفن همراه به بیش از ۹۴ درصد رسیده است. تعداد مشترکان اینترنت پهن‌بند کشور به ۱۰۸ میلیون و ۸۷۳ هزار و ۴۷۳ مشترک رسیده که از این تعداد ۱۱ میلیون و ۳۳ هزار و ۶۴۲ نفر، مشترک اینترنت پهن‌بند ثابت و ۹۷ میلیون و ۸۳۹ هزار و ۸۳۱ نفر مشترک پهن‌بند سیار هستند. مقایسه این آمار به‌خوبی بیانگر شتاب گسترش اینترنت در جامعه می‌باشد. اکنون ضریب نفوذ اینترنت در کشور از ۱۲۹ درصد عبور کرده است، از این مقدار ۱۳,۱۳ درصد با ضریب نفوذ اینترنت ثابت و ۱۱۶,۴۰ درصد ضریب نفوذ اینترنت همراه است. سال گذشته تعداد مشترکین اینترنت پهن‌بند سیار بیش از ۹۵ میلیون بوده و ظرف مدت کمتر از یک سال حدود ۲ میلیون نفر به تعداد مشترکان افزوده شده است (سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی، ۱۴۰۱). رسانه‌های نوین ارتباطی، اغلب به دلیل توانایی در کمک به رشد کودکان مورد تحسین قرار می‌گیرند، اما هم‌زمان به دلیل کاهش کیفیت زندگی کودکان و قرار گرفتن آنها در معرض مخاطرات

۱. . <https://www.irna.ir/news/83120843/20>.

ناشناخته مورد انتقاد نیز قرار می‌گیرد. تحقیقات انجام شده توسط تایلر و کیتتر^۱ (۲۰۱۰) نشان می‌دهد که اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای و اینترنت دامنه وسیعی از رفتارهای کودکان و نوجوانان را در بر گرفته و سبب آسیب‌های جدی به خانواده‌ها می‌شود. از سوی دیگر، اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای سبب به خطر افتادن سلامت فیزیکی و روانی، کاهش مهارت‌های اجتماعی، انزوا و در خود رفتگی دانش‌آموزان می‌شود (زمانی، چشمی و هدایتی، ۲۰۰۹؛ زمانی و دیگران، ۲۰۱۰؛ زمانی و عابدینی، ۲۰۱۲) و این به نوبه خود منجر به کاهش فرصت آنان برای پرداختن به امور و تکالیف درسی و تحصیلی می‌شود (فرم^۲، ۲۰۰۳)، به طوری که هم‌اکنون افت تحصیلی یکی از نگرانی‌های عمده والدین و مربیان در ارتباط با وابستگی و اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای در میان کودکان و نوجوانان است، زیرا چنین بازی‌هایی با ایجاد فضایی جذاب‌تر در مقایسه با انجام تکالیف درسی، باعث تداخل در عملکردهای درسی و تحصیلی می‌شوند (ویتنی و مک‌کالفین^۳، ۲۰۰۹؛ پارکر^۴، ۲۰۰۷؛ داگلاس و جنتیل^۵ ۲۰۰۹ به نقل از زمانی و عابدینی، ۱۳۹۲). دسترسی افراد به فناوری‌های نوین ارتباطی در خانواده، گاه الگوهای کنش متقابل بین والدین و فرزندان را به شیوه‌ای منفی دگرگون نموده و هم‌زمان با تضعیف همبستگی خانواده، باعث افزایش تضادهای بین نسلی می‌شود (وایت، لنهارت، رینه و لویس^۶، ۲۰۰۱، وات و مش^۷، ۲۰۰۳، ۱۹۹۹؛ به نقل از جنادله و رهنما، ۱۳۹۷). یکی از منابع این تضادها، نگرانی والدین در خصوص قرار گرفتن کودکان و نوجوانان در معرض محتواهای خشونت آمیز، پورنوگرافی یا احتمال افشا و انتشار اطلاعات خانوادگی می‌باشد که والدین را به سمت نظارت و کنترل میزان و زمان دسترسی فرزندان به فضاهای مجازی و وضع قوانینی در خصوص میزان استفاده از رسانه‌های نوین ارتباطی سوق می‌دهد (مش^۸، ۲۰۰۶). شایان ذکر

-
1. Taylor & Keeter
 2. Fromme
 3. Whitty & Mclaughlin
 4. Parker
 5. Douglas & Gentile.
 6. White, Lenhart, Rainie & Lewis.
 7. Watt and Mesch.
 8. Mesch

است فعالیت‌هایی که در فضای رسانه و شبکه‌های اجتماعی انجام می‌شود، برخلاف تجربیات موجود در محیط‌های واقعی، گاه رابطه بین والد و کودک را معکوس می‌نماید. نسل «بومیان دیجیتال» در محیط‌هایی متولد شده و در حال رشد هستند که در آن‌ها فناوری‌های جدید دیجیتالی به طور گسترده در دسترس است. در مواردی که کودکان از والدین خود در زمینه استفاده از فضای مجازی، از دانش و مهارت بیشتری برخوردارند، این مشکل تشدید می‌شود. از آنجا که اقتدار والدگری منوط به صحت و شفافیت تفکر و استدلال است، با دسترسی روزافزون به اطلاعات، تمایز بین اطلاعات دقیق و نادرست به طور فزاینده‌ای دشوار می‌شود. چنانکه، گاه کودکان امروزی قادرند به‌عنوان عاملی فعال در برابر والدین خود عمل کنند. وقتی دانش و مهارت‌های دیجیتالی کودکان (به‌عنوان مثال، عملکردها/مزایای یک برنامه جدید) بر والدین غلبه کند، بسیاری از تجربیات مشترک توسط کودک آغاز شود و کودکان قادرند برخی از اشکال پشتیبانی و آموزش دیجیتالی را برای والدین انجام دهند. این امر باعث افزایش شکاف دیجیتالی بین نسل‌ها به‌ویژه در خانواده‌های کم‌درآمد، با والدین دارای تحصیلات اندک می‌شود که دارای منابع و دسترسی محدود به امکانات و فناوری‌های دیجیتالی هستند. اختلال در ارتباطات انسانی و گفت‌وگوی بین نسلی فرزندان و والدین منجر به تضاد نسلی، از دست رفتن اقتدار و نقش والدگری می‌شود. فرزندان به دلیل دسترسی به رسانه‌ها و فناوری‌های ارتباطی، توانایی دریافت و مبادله اطلاعات از منابع اطلاعاتی و کانال‌های گوناگون را دارند و دانش و تجربه والدین را پاسخ‌گوی مسائل و نیازهای فکری خود نمی‌دانند. با به چالش کشیده شدن سنت‌ها و عرف رایج؛ ممکن است نسل‌های جدید که تولیدکننده، مصرف‌کننده و کاربر رسانه‌های نوین هستند، محتوا و معنایی را خلق و دریافت کنند که چندان با عرف و ارزش‌های رایج همخوان نیست. برخی از والدین توانایی و قدرت سازگاری و همگامی با تغییرات فناورانه و پیامدهای آن نظیر سرعت و شدت مبادله اطلاعات و ارزش‌ها و هنجارها را از دست می‌دهند و در نتیجه تجربه زیسته و دانش و اطلاعاتشان برای فرزندان راهگشا نیست. بر همین اساس، میزان مراجعه به این نسل کمتر شده و بر عکس رسانه و فناوری به

منبع رجوع و همیشه در دسترس و به روز نسل جدید تبدیل می‌شود. ضریب نفوذ بالای رسانه‌های اجتماعی و فناوری‌های ارتباطی در بین فرزندان، به‌ویژه نوجوانان و جوانان، منجر به شکل‌گیری و توسعه تعاملات و ارتباطات درون‌نسلی آن‌ها و کاهش حضور و مرجعیت والدین شده است. در رسانه‌های اجتماعی، فرزندان با هم نسل‌های خود به‌راحتی اطلاعات، باورها و تجربه‌هایشان را با هم به اشتراک می‌گذارند، آزادانه و راحت مشورت می‌کنند، درد دل می‌کنند و...؛ چیزی که والدین به دلیل فقر سواد دیجیتال از آن عاجز هستند. در واقع والدین به دلیل نداشتن سواد فناورانه و دیجیتال، از توان و فرصت گفت‌وگو با نسل فرزندان تکنوفیل و بومیان فناوری محروم می‌شوند؛ زیرا هنوز بسیاری از والدین حضور و ظهور رسانه به‌عنوان یک پل ارتباطی را باور نداشته و آن را به‌عنوان عرصه بحث و تعامل بین نسلی به رسمیت نمی‌شناسند.

همان‌گونه که ذکر شد یافته‌های بسیاری از پژوهش‌ها حاکی از آن است، دسترسی به فناوری‌های نوین ارتباطی، در عین حال که نقش بسزایی در رشد کودکان دارد، ممکن است به کاهش کیفیت زندگی آنان و قرار گرفتن در معرض مخاطراتی چون اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای و اینترنت، به مخاطره افتادن سلامت فیزیکی و روانی، کاهش مهارت‌های اجتماعی، انزوا و در خود رفتگی، استفاده از محتوای خشونت‌آمیز، پورنوگرافی، احتمال افشا و انتشار اطلاعات خانوادگی و کاهش فرصت آنان برای پرداختن به امور و تکالیف درسی و تحصیلی بیانجامد، به‌طوری که افت تحصیلی یکی از نگرانی‌های عمده والدین و مربیان بوده و آنان را به سمت نظارت بر دسترسی فرزندان در استفاده از رسانه‌های نوین ارتباطی سوق می‌دهد. ضریب نفوذ بالای رسانه‌های اجتماعی و فناوری‌های ارتباطی، گاه منجر به شکل‌گیری و توسعه تعاملات و ارتباطات درون‌نسلی در بین کودکان، به‌ویژه نوجوانان و جوانان، و کاهش حضور و مرجعیت والدین، تضاد نسلی و از دست رفتن اقتدار و نقش والدگری نیز می‌شود. از آنجا که اقتدار والدگری منوط به صحت و شفافیت تفکر و استدلال است، با دسترسی روزافزون به اطلاعات، گاه تمایز بین اطلاعات دقیق و نادرست دشوار شده، و در مواردی که کودکان

از والدین خود در استفاده از فضای مجازی، از دانش و مهارت بیشتری برخوردارند، این مشکل تشدید شده، چنانکه گاه ممکن است کودکان به‌عنوان عاملی فعال در برابر والدین خود عمل کنند. این امر باعث افزایش شکاف دیجیتالی بین نسل‌ها، به‌ویژه در خانواده‌های کم‌درآمد، با والدین دارای تحصیلات اندک می‌شود که منابع و دسترسی محدودی به امکانات و فناوری‌های دیجیتالی دارند. یافته‌های برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهد نوجوانانی که با والدین یا بزرگسالان، ارتباطی مستمر و باز و نزدیک داشته و نحوه استفاده مثبت از اینترنت را از آن‌ها فرا می‌گیرند، استفاده مفیدتری از اینترنت نموده، برعکس، افرادی که از فضای مجازی استفاده منفی می‌کنند، خانواده بر فعالیتشان نظارتی نداشته و ساعت‌های متمادی به شبکه‌های اجتماعی وصل می‌شوند (حسین ثابت و همکاران، ۱۳۹۵). با توجه به اینکه در سراسر جهان، هرروزه تعداد بیشتری از کودکان در معرض استفاده از رسانه‌های نوین قرار می‌گیرند، مطالعه نقش میانجی‌گری و حمایت والدین و تأثیرات این شبکه‌های ارتباطی در ارتقای فرصت‌های زندگی کودکان و نوجوانان و یا بروز آسیب‌ها و یا سوء استفاده‌های احتمالی، از اهمیت بسزایی برخوردار است (لوینگستون و همکاران، ۲۰۱۹). هدف اصلی این مقاله، مطالعه کنش‌ها، استراتژی‌ها و نحوه میانجی‌گری والدین در به‌کارگیری و استفاده فرزندان از امکانات رسانه‌های نوین ارتباطی و فضای رسانه است. در این زمینه درصددیم دریابیم ویژگی‌ها و مضامین نحوه مواجهه والدین با والدگری در فضای رسانه کدام است؟ مشارکت‌کنندگان چگونه نحوه تعاملات با فرزندان، کنش‌ها، حدود و مرزهای فعالیت آنان با فناوری‌های نوین ارتباطی را تنظیم کرده و در این زمینه چه استراتژی‌ها و راهبردهایی را در پیش می‌گیرند؟

چارچوب مفهومی پژوهش

جامعه شبکه‌ای

از نظر «مانوئل کاستلز» جامعه شبکه‌ای، شکلی از جامعه است که به‌گونه‌ای فراینده، روابط خود را در شبکه‌های رسانه‌ای سامان می‌دهد. شبکه‌هایی که به تدریج، جایگزین شبکه‌های

ارتباطی رودررو می‌شوند، یا آن‌ها را تکمیل می‌کنند. این بدان معنا است که شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ای، در حال شکل دادن «به شیوه سازمان‌دهی» اصلی و «ساختارهای» بسیار مهم جامعه مدرن هستند. از نظر «کاستلز»، این شبکه‌ها ریخت اجتماعی جدید جوامع ما را می‌سازند و گسترش منطق شبکه‌ای تغییرهای چشمگیری در عملیات و نتایج فرایندهای تولید، قدرت و فرهنگ ایجاد می‌کنند. شبکه‌ها، ساختارهایی باز هستند که تا زمانی که این نقاط، توانایی ارتباط را در شبکه داشته باشند، مادام که از کدهای ارتباطی مشترک مثل ارزش‌ها یا اهداف، استفاده می‌کنند، می‌توانند بدون هیچ محدودیتی گسترش یابند و نقاط جدیدی را، درون خود پذیرا شوند (کاستلز، ۱۳۸۰).

میانجی‌گری والدین و فرزند پروری در فضای رسانه

نسل «بومیان دیجیتال»^۱ در محیط‌هایی متولد شده و در حال رشدند که در آن‌ها فناوری‌های جدید دیجیتالی به طور گسترده در دسترس همگان بوده و مورد استفاده قرار می‌گیرد. والدین از طریق توسل به راهبردهای مختلف می‌کوشند از اثرات منفی رسانه‌ها بکاهند. سبک فرزندپروری مجموعه‌ای از نگرش‌ها در مورد کودک است که به ایجاد جوی هیجانی منجر می‌شود که والدین رفتارهای خود را با کودک در بستر آن شکل داده و تنظیم می‌کنند (دارلینگ و اشتنبرگ^۲ ۱۹۹۳). سبک‌های میانجی‌گری والدگری^۳، به سبک‌های مختلفی اطلاق می‌شود که والدین سعی می‌کنند تجربیات فرزندان خود از رسانه‌ها را مدیریت کرده، و بر رفتارهای دیجیتالی آنان تأثیر بگذارند (لوینگستون و همکاران^۴، ۲۰۱۵). این پدیده شامل عملکردهای متنوعی است که والدین، از طریق آن سعی می‌کنند تجربیات رسانه‌ای فرزندان خود را مدیریت و تنظیم می‌کنند. در این زمینه برخی از محققان به اهمیت الگوهای ارتباطی خانواده (ریچی و فیتزپاتریک، ۱۹۹۰) و ارتباط آن با این سبک‌های فرزندپروری (ایستین، گرینبرگ و هافشایر، ۲۰۰۶) تأکید

1. digital natives

2. Darling & Steinberg

3. Parental mediation styles

4. Livingstone et al

می‌کنند، و برخی دیگر با اتخاذ رویکردی اجتماعی-شناختی، معتقدند، میانجی‌گری والدین، موجب گسترش سواد رسانه‌ای کودکان شده و از آسیب‌های فضای مجازی می‌کاهد (آستین، ۱۹۹۳؛ کانکل و ویلکا کس، ۲۰۰۱؛ ناتانسون، ۲۰۰۴).

تئوری میانجی‌گری والدین ریشه در تأثیرات رسانه‌ای و نظریه‌های پردازش اطلاعات و همچنین نظریه‌های ارتباط بین فردی دارد و چگونگی ارتباطات میان والدین و فرزندان و تأثیرات رسانه‌ها را تشریح می‌نماید (کلارک^۱، ۲۰۱۱؛ شین و اسماعیل^۲، ۲۰۱۴). در این زمینه برخی از محققان بر اهمیت نظریه اجتماعی-فرهنگی ویگوتسکی^۳ در مورد رشد کودک تأکید می‌کنند (به‌عنوان مثال، کلارک، ۲۰۱۱؛ وارتلا و همکاران^۴، ۲۰۱۶). همچنین از منظر نظریه سیستم‌های خانواده، میانجی‌گری والدین از فرآیندهای پویایی خانواده و اجتماعی شدن کودک ناشی می‌شود، و به شکل‌گیری سبک‌ها، ارزش‌ها و سواد رسانه‌ای خانواده نیز کمک می‌کند. در پژوهش‌های ارتباطی، نظارت والدین بر این اصل استوار است که آنان از طریق توسل به راهبردهای مختلف ارتباطات میان فردی، می‌کوشند از اثرات منفی رسانه‌ها بر فرزندان‌شان بکاهند. همچنین تعاملات اجتماعی بین والدین و فرزندان در فضای رسانه، در اجتماعی‌سازی فرزندان و استفاده مناسب آنان از رسانه‌ها نقش بسزایی دارد. در ارتباط با نحوه میانجی‌گری والدین در مواجهه با فناوری‌ها به سه سبک اشاره شده است. اولین سبک «واسطه‌گری فعال»^۵ والدین است که به مباحثه و مجادله‌های والدین با فرزندان‌شان در مورد دیدن تلویزیون و یا بازی رایانه‌ای و یا کار با اینترنت می‌پردازد (فیجوکا و آستین^۶ و لیویگستون^۷، ۲۰۰۸).

میانجی‌گری فعال که به‌عنوان میانجی‌گری آموزنده نیز از آن یاد می‌شود، به تعامل مثبت والدین با فرزندان‌شان برای بحث و توضیح محتوای رسانه‌ای و صحبت یا راهنمایی

-
1. Clark
 2. Shin & Ismail
 3. Vygotskian
 4. Wartella et al
 5. active mediation
 6. Fujioka & Austin
 7. Linvingstone

آن‌ها در مورد استفاده مناسب از رسانه اشاره دارد (ناتانسون^۱، ۲۰۰۱؛ والکنبورگ و همکاران^۲، ۱۹۹۹؛ والکنبورگ، پیوتروسکی، هرمانز و لثو^۳، ۲۰۱۳). در این سبک والدین به بچه‌هایشان کمک می‌کنند تا به‌عنوان کاربران یا تماشاگران انتقادی در استفاده از فناوری‌ها باشند. سبک دوم «والدین محدودکننده یا تعیین‌کننده حد و مرز^۴» برای فعالیت کودکان با فناوری‌ها هستند. در این سبک والدین قوانین روشن و واضحی را وضع می‌کنند که تاچه میزان و چه بازی‌هایی را کودکان مجاز هستند انجام دهند (لینگستون، ۲۰۰۸، مش^۵، ۲۰۰۹). میانجی‌گری محدودکننده با توجه دقیق به قوانین و کنترل فعالیت‌های دیجیتال کودکان (با توجه به تعیین زمان و محتوا و یا محدودیت فنی در ابزارها و ...) مشخص می‌شود (لینگستون و همکاران، ۲۰۱۵، ص ۷). دسته سوم، والدین با سبک «همبازی و یا تماشاگر^۶» هستند که این دسته از والدین در محل بازی بچه می‌نشینند و بازی او را می‌بینند و می‌توانند در مورد بازی صحبت کنند یا گفتگویی نکنند (جردن^۷، ۲۰۰۱). در میانجی‌گری «توانمندساز»، «فعال» یا «آموزنده» والدین با هدف تقویت استفاده مناسب فرزندشان از فناوری‌های دیجیتال و با تشریح نحوه استفاده از آن، فعالیت‌های مختلفی انجام می‌دهند. مثلاً گاه به صحبت در مورد محتویات برنامه/وب سایت‌های جدید پرداخته و یا به‌طور مشترک به انجام یک بازی ویدیویی (میانجی‌گری مشترک) با کودک اقدام می‌کنند (لینگستون و همکاران، ۲۰۱۵، ص ۷) و یادرموارد مختلفی چون بازیهای رایانه‌ای و یا کار با اینترنت با فرزندان بحث و گفتگو می‌کنند (لینگستون^۸ ۲۰۰۷ و فیجوکا و آستین^۹، ۲۰۰۸). در این سبک، والدین مشوق رشد تفکر انتقادی، خلاقانه و خودکارآمدی و گشودگی در فرزندان هستند. از نظر کلارک^{۱۰} (۲۰۱۱) در الگوی میانجی‌گری فعال

1. Nathanson
2. Valkenburg et al
3. Valkenburg et al
4. Restrictive mediation
5. Mesch
6. Co-viewing
7. Jordan
8. Linvingstone
9. Fujioka & Austin
10. Clark

می‌بایست بر گفتگو و بحث بین والدین و فرزندان، ارتباطات غیر کلامی و حضور والدین در کنار فرزندان و استفاده مشترک از فضای مجازی و به همراه فرزندان تأکید نمود. البته، در بسیاری از مطالعات، استفاده مشترک از فضای مجازی، به معنای گفتگو بین والدین و فرزندان نیست، اما هنگامی که کودک فعالیتی را بدون بحث در مورد محتوا انجام می‌دهد، والدین حضور دارند (کوین و همکاران^۱، ۲۰۱۷). در این زمینه، یافته‌های مطالعه شین (۲۰۱۸) نشان می‌دهد میزان خودکارآمدی و اعتماد به نفس والدین در حوزه‌های مختلف، نقش مهمی در مشارکت آن‌ها در والدگری رسانه دارد. والدین به میزانی که احساس کنند قادر به کنترل عملکردهای رسانه‌ای خود هستند، در استفاده از فضای دیجیتال، بر نظارت فعال و یا محدود کننده بر کودکان نیز تأثیر گذارند. در خانواده به مثابه یک سیستم، راهبردهای میانجی‌گری والدین طرقی است که خانواده ارزش‌های خود را در مواجهه با سیستم‌های معنایی بیرونی باز تولید می‌کند (به عنوان مثال، گودمن، ۱۹۸۳؛ هور، کلارک و آلترز، ۲۰۰۴؛ لیوینگستون، ۲۰۰۲). بر اساس رویکرد بوشناختی وارن (۲۰۰۵)، بسیاری از والدین نه تنها به دنبال جلوگیری از تأثیرات ناخواسته فضای دیجیتال هستند، بلکه به منظور تعامل با کودک، از رسانه‌ها برای تسهیل ارزش‌های مورد نظر خود استفاده می‌کنند، به عنوان مثال، از رسانه‌ها برای حمایت از فعالیت‌ها و ارزش‌های خانوادگی مشترک (از طریق مشاهده مشترک، ساخت علایق مشترک، گفتگو در مورد رسانه و...) بهره می‌گیرند (فوجیوکا و آستین، ۲۰۰۲).

شایان ذکر است سواد و مهارت‌های رسانه‌ای به عنوان رویه‌ای اجتماعی-فرهنگی، در عرصه‌های مختلفی چون تلویزیون و فیلم، رادیو و موسیقی، رسانه‌های چاپی، اینترنت و سایر فناوری‌های ارتباطی دیجیتال، توانمندی است که نه تنها برای نسل جوان، بلکه برای بزرگسالان، والدین، معلمان و متخصصان رسانه نیز اساسی بوده و عامل مهمی برای شهروندی فعال در جامعه اطلاعاتی امروزه شمار می‌رود (شیک و هلوبک، ۲۰۱۲). در این زمینه مهارت‌های رسانه‌ای والدین، مجموعه‌ای از دانش، راهبردها و مهارت‌هایی است که به آنان امکان می‌دهد به طور مؤثر با محیط رسانه‌ای و استفاده کودکان و نوجوانان از آن‌ها

روبروشده و بتوانند مهارت‌های فرزندان خود را بهبود بخشند تا به تدریج کودکان قادر شوند، خود به تنهایی مسئولیت استفاده از محیط رسانه را برعهده گیرند. در مواجهه با فضای رسانه، سواد و مهارت‌های رسانه‌ای، والدین را به همراهی، کنترل، نظارت یا تفسیر محتوای رسانه برای کودکان و نوجوانان قادر می‌سازد. این پدیده نیازمند مهارت‌های خاصی از جمله توانایی و تلاش برای درک محتوا، فیلتر کردن و توجه به پیام‌های مزاحم؛ درک و توجه به قدرت پیام‌های رسانه‌ای؛ توانایی تشخیص واکنش‌های احساسی و منطقی هنگام پاسخ به محتوا و رفتار مناسب؛ داشتن انتظاراتی روبه رشد از رسانه‌ها؛ آشنایی با قواعد گونه‌ها و توانایی بازشناخت آن‌ها هنگام تلفیق با یکدیگر؛ توانایی تفکر انتقادی نسبت به پیام‌های رسانه‌ای، بدون توجه به اعتبار منابع آن‌ها؛ شناخت زبان رسانه‌های گوناگون و توانایی درک تأثیرات آن‌ها بدون توجه به پیچیدگی آنهاست (باران^۱، ۲۰۱۴). توانمندی رسانه‌ای والدین در تسهیل تعاملات بین کودکان و رسانه‌های نوین جنبه‌ای کلیدی دارد. در جریان فعالیت مشترک کودک با والد (یا بزرگ‌سال راهنما)، حمایت و کمک باید به گونه‌ای تنظیم شود که کودک بتواند مهارت‌های خود را بهبود بخشد، و به تدریج به متفکر و کاوشگری انتقادی تبدیل شود و بتواند واقعیت را از نوساخته، بدان معنا بخشد و تغییر دهد. در این زمینه خودکارآمدی والدین مهم بوده، و بامیزان توانمندی آنان در هدایت یا اصلاح رفتارهای فرزندان خود در استفاده از اینترنت مرتبط است (شین^۲، ۲۰۱۸) و حاکی از آن است که مهارت‌های دیجیتال آنان بر راهبردهای والدگری در فضای رسانه مؤثر است.

جمع‌بندی

جامعه شبکه‌ای، شکلی از جامعه است که به گونه‌ای فزاینده، روابط خود را در شبکه‌های رسانه‌ای سامان داده، و به‌ویژه بر ارتباطات خانوادگی تأثیرگذار است. نسل «بومیان دیجیتال» در محیطی متولد شده و در حال رشدند که در آن‌ها فناوری‌های جدید دیجیتالی

1. Baran

2. Shin

به‌طور گسترده در دسترس همگان بوده و مورد استفاده قرار می‌گیرد. انواع میانجی‌گری والدین از فرآیندهای پویای خانواده و اجتماعی شدن کودک ناشی شده و به شکل‌گیری ارزش‌ها، شیوه‌ها و سواد رسانه‌ای خانواده کمک می‌کند. این پدیده موجب می‌شود والدین تجربیات فرزندان خود از رسانه‌ها را مدیریت کرده، و بر رفتارهای دیجیتال آنان تأثیر بگذارند. توانمندی رسانه‌ای والدین در تسهیل تعاملات بین کودکان و رسانه‌های نوین جنبه‌ای کلیدی دارد. در جریان فعالیت مشترک کودک با والد (یا بزرگ‌سال راهنما)، حمایت و کمک باید به گونه‌ای تنظیم شود که کودک بتواند مهارت‌های خود را بهبود بخشیده، و به تدریج به متفکر و کاوشگری انتقادی تبدیل شود و بتواند واقعیت را از نوساخته، بدان معنا بخشیده و تغییر دهد. در این زمینه خودکارآمدی والدین مهم بوده، و با میزان توانمندی آنان در هدایت یا اصلاح رفتار فرزندان خود در استفاده از اینترنت مرتبط است، و حاکی از آن است که مهارت‌های دیجیتال آنان بر راهبردهای والدگری در فضای رسانه مؤثر است.

پژوهش‌ها

مهارت‌های رسانه‌ای و سطح سواد و تجربه والدین بر صمیمیت و کنترل والدین در استفاده فرزندان از اینترنت تأثیر می‌گذارد. آن دسته از والدینی که تحصیلات بالایی دارند و بیشتر با اینترنت آشنا هستند و از آن استفاده می‌کنند، فرزندان خود هم بیشتر از اینترنت استفاده می‌کنند، ضمن اینکه والدین دارای تحصیلات و سواد رسانه‌ای و دیجیتال مطلوب، بیشتر می‌توانند فرزندان را در استفاده سالم و امن از اینترنت کمک کنند و بر استفاده فرزندان از اینترنت نظارت و کنترل مناسب داشته باشند. بندتو و اینگراسیا^۱ (۲۰۲۱) در پژوهش خود دریافتند والدین دارای مهارت‌های رسانه‌ای در استفاده از فناوری رسانه (مانند ارسال یا دریافت ایمیل، کار با تلفن هوشمند) و با تجربه نسبت به اینترنت، حامی فرزندان خود هستند و اطلاعاتشان را در طیف وسیعی در اختیار فرزندان خود قرار می‌دهند. فرزندان این والدین، مطلع و با تجربه بار می‌آیند. وقتی والدین از داشتن مهارت‌های رسانه‌ای

1. Benedetto and Ingrassia

دیجیتالی کافی مطمئن هستند و احساس خودکارآمدی می‌کنند، بیشتر در استفاده فرزندان خود از اینترنت با قوانین و استراتژی‌های مختلف مداخله می‌کنند. کودکانی که در خانواده‌های آسیب‌دیده اجتماعی بزرگ می‌شوند، اغلب برای استفاده از فرصت‌های ارائه‌شده توسط رسانه‌ها یا کنار آمدن کافی با خطراتی که ممکن است در حین استفاده، با آن مواجه شوند، مشکل دارند. لوینگستون و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهش خود دریافتند با فراگیر شدن استفاده از اینترنت در خانه، والدین سعی می‌کنند فرصت استفاده از فضای مجازی فرزندان خود را به حداکثر برسانند و در عین حال مخاطرات آن را نیز به حداقل برسانند. آن‌ها شش هزار و چهارصد والدین کودکان ۶ تا ۱۴ ساله را در ۸ کشور اروپایی بررسی کردند. تحلیل عاملی دو راهبرد میانجی‌گری والدین را نشان داد. میانجی‌گری فعال، با افزایش فرصت‌های آنلاین و همچنین خطرات مرتبط است. این استراتژی، عاملیت کودک را افزایش می‌دهد و زمانی به کار می‌رود که والدین یا فرزندشان مهارت‌های دیجیتالی نسبی داشته باشند، بنابراین ممکن است موجب بروز آسیب و مخاطره‌ای نشود. میانجی‌گری محدودکننده با خطرات آنلاین کمتری همراه است، اما به قیمت کاهش فرصت‌های استفاده از فضای مجازی، انجام می‌گیرد و زمانی که مهارت‌های دیجیتالی والدین یا کودکان مطلوب نیست، مورد نظر قرار می‌گیرد. این پدیده به طور بالقوه کودکان را از آسیب‌های اجتماعی ایمن نگه می‌دارد و در عین حال استفاده آن‌ها از امکانات دیجیتالی را محدود می‌کند. زد.اچ.هی و همکاران^۱ (۲۰۲۱) دریافتند والدین با سطح تحصیلات پایین ممکن است توجه کمتری به زمان و محتوای وب‌سایت و رسانه‌های اجتماعی در حین استفاده فرزندان از آن نشان دهند. لین و همکاران^۲ (۲۰۱۹) در مطالعه خود نشان دادند که استفاده از رسانه و نگرش والدین تأثیر قابل توجهی بر استفاده نوجوانان از رسانه در مطالعه آن‌ها دارد. اگر والدین بتوانند به‌طور فعال خود را در استفاده از رسانه‌های اجتماعی درگیر کنند، با این فناوری بیشتر آشنا و آگاه‌شده و کارآیی و شایستگی خود را افزایش می‌دهند. در مرحله بعدی، والدین ممکن است بتوانند از قدرت

1. Z. H. He. et al.

2. Lin. et al

خود برای میانجی‌گری تأثیرات رسانه‌های اجتماعی و تأثیر آن‌ها بر نوجوانان استفاده کنند. در مقابل، درحالی که استفاده فعال از رسانه‌های اجتماعی ممکن است توانمندی نوجوانان در تعاملات را افزایش دهد، ممکن است دیدگاه‌های مثبت‌تری نسبت به رسانه‌های اجتماعی ایجاد کنند و این باور را ایجاد کند که نیازی به تعدیل یا محدود کردن استفاده نوجوانان از رسانه‌های اجتماعی وجود ندارد. شجاعی و امیرپور (۱۳۹۱) نیز نشان دادند رابطه مثبت و معناداری، بین تحصیلات والدین و میزان سواد رسانه‌ای دانشجویان وجود دارد. همچنین نتایج مطالعه مطهری نژاد و قاسمی نژاد (۱۳۹۶) نشان داد آن دسته از والدینی که تحصیلات مطلوبی دارند و بیشتر با اینترنت آشنا هستند، فرزندانشان هم بیشتر از اینترنت استفاده می‌کنند و بیشتر می‌توانند فرزندان را در استفاده مطلوب و امن از اینترنت یاری نمایند. شیوه‌های فعال فرزند پروری مبتنی بر بحث و گفتگو با فرزندان در مورد استفاده از فناوری‌های دیجیتال، در مقایسه با سایر انواع والدگری موجب کاهش تأثیر منفی رسانه‌ها بر کودکان می‌شود. والدین مقتدر و فعال در خصوص چگونگی استفاده فرزندانشان از اینترنت و ساعات دسترسی به اینترنت قوانین، صریح و روشنی دارند و راهنمای خوبی برای فرزندانشان هستند و کنترل و صمیمیت آنان، می‌تواند به رشد انعطاف‌پذیری در کودکان کمک کند تا مخاطرات اینترنت را درک کرده و از اینترنت استفاده مطلوبی کنند. بهادری و برقی (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «نقش سواد رسانه‌ای والدین و هویت اجتماعی بر مصرف رسانه‌ای دانش‌آموزان» دریافتند میان سواد رسانه‌ای والدین و هویت اجتماعی با مصرف رسانه‌ای نوجوانان رابطه وجود دارد. در این زمینه میزان دسترسی و استفاده نوجوانان از رسانه‌های ارتباطی، تفکر انتقادی، و توانایی ارزیابی تحلیل پیام‌های رسانه‌ای، بر مصرف رسانه‌ای نوجوانان تأثیرگذار است. اصلانی، عظیمی و سلیمانی (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «رابطه بین سبک‌های نظارتی والدین و امنیت اینترنتی فرزندان در میان دانش‌آموزان دختر و پسر شهر دزفول» دریافتند بین سبک‌های نظارتی والدین در مورد استفاده از اینترنت نوجوانان و میزان امنیت اینترنتی فرزندان، تفاوت معنادار وجود دارد. همچنین مقصودی و واحد (۱۳۹۷) دریافتند هر قدر رفتار والدین صمیمانه‌تر بوده و

کنترل مناسب‌تری داشته باشند، فرزندان در بیان نیازها و مشکلات خود در فضای مجازی احساس امنیت بیشتری می‌کنند.

جمع‌بندی

همان‌گونه که مطالعات نشان داد ارزش‌های خانوادگی، کنترل والدین، حمایت اجتماعی خانواده، تحصیلات والدین و آگاهی والدین از تکنولوژی‌های ارتباطی با آسیب‌های ناشی از اینترنت رابطه معنی‌داری دارند. مهارت‌های رسانه‌ای و سطح سواد و تجربه والدین بر صمیمیت و کنترل والدین در استفاده فرزندان از اینترنت تأثیر می‌گذارد. والدین دارای تحصیلات و مهارت‌های و سواد رسانه‌ای و دیجیتال مطلوب، بیشتر می‌توانند فرزندان را در استفاده سالم و امن از اینترنت کمک کنند و حامی فرزندان خود هستند و اطلاعاتشان را در طیف وسیعی در اختیار فرزندان قرار می‌دهند. آنان بیشتر احساس خودکارآمدی کرده، و بیشتر در استفاده فرزندان خود از اینترنت با قوانین و استراتژی‌های مختلف مداخله می‌کنند. میانجی‌گری فعال، با افزایش فرصت‌های آنلاین و همچنین مخاطرات آن همراه است. این استراتژی، عاملیت کودک را افزایش داده و زمانی به کار می‌رود که والدین و فرزندانشان مهارت‌های دیجیتالی نسبی داشته باشند. شیوه‌های فعال فرزند‌پروری مبتنی بر بحث و گفتگو با فرزندان در مورد استفاده از فناوری‌های دیجیتال، در مقایسه با سایر انواع والدگری موجب کاهش تأثیر منفی رسانه‌ها بر کودکان می‌شود. میزان دسترسی و استفاده نوجوان از رسانه‌های ارتباطی، تفکر انتقادی، و توانایی ارزیابی تحلیل پیام‌های رسانه‌ای، بر مصرف رسانه‌ای نوجوانان تأثیرگذار است. والدین مقتدر در خصوص چگونگی استفاده فرزندان از اینترنت و ساعات دسترسی به اینترنت، قوانین صریح و روشنی دارند و راهنمای خوبی برای فرزندان هستند و کنترل و صمیمیت آنان، می‌تواند به رشد انعطاف‌پذیری در کودکان کمک کند تا مخاطرات اینترنت را درک کرده و از اینترنت استفاده مطلوبی کنند. هر قدر رفتار والدین صمیمانه‌تر بوده و کنترل مناسب‌تری داشته باشند، فرزندان در بیان نیازها و مشکلات خود در فضای مجازی احساس امنیت بیشتری می‌کنند. میانجی‌گری محدودکننده با مخاطرات آنلاین کمتر، و به قیمت کاهش فرصت‌های

استفاده از فضای مجازی همراه است، و زمانی که مهارت‌های دیجیتالی والدین مطلوب نیست، موردنظر قرار می‌گیرد.

روش پژوهش

روش تفسیر داده‌ها در این تحقیق تحلیل مضمون^۱ یا تماتیک است. تحلیل مضمون، روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند. ابزار گردآوری اطلاعات در این مطالعه مصاحبه‌هایی است که به صورت نیمه ساختاریافته ترتیب داده شده است. قابلیت که مصاحبه به لحاظ نفوذ عمیق و گسترده در واقعیت‌های ذهنی مصاحبه شونده دارد، آنرا به روشی برتر در مطالعه‌های ارتباطی و دیگر علوم اجتماعی تبدیل کرده است (لیندلف و تیلور، ۱۳۸۸: ۲۲۳). تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از فرآیند ۶ مرحله‌ای کلارک و برون^۲ (۲۰۱۷) در حوزه تحلیل تماتیک، به صورت رفت و برگشتی مستمر بین داده و کدگذاری‌های تحلیل شده حاصل ۶ مرحله، آشنایی با داده، ایجاد کدهای اولیه، جستجوی کدهای گزینشی، ساخت تم‌های فرعی، تعریف تم‌های اصلی و تهیه گزارش پایانی انجام شده که در این بین ۵۷ مفهوم کلیدی ۴۷ واحد معنایی فشرده، ۹ مضمون فرعی و ۳ مضمون اصلی به دست آمد. دسترسی به نمونه‌ها از طریق نمونه‌گیری هدفمند شامل والدین کودکان زیر ۱۴ سال و به طریق گلوله برفی (نمونه‌گیری‌های غیر احتمالی) انجام شد و در نتیجه ابتدا بر اساس محور موضوعی پژوهش و شناختی کامل، اولین فرد انتخاب و پس از مصاحبه بر اساس معیارهای جامعه پژوهش، معرفی شده‌اند. نمونه‌گیری با شرط اشباع نظری تا تعداد ۱۵ نمونه ادامه داشته و با رسیدن به تکرار نتایج، ۴ نمونه دیگر نیز برای حصول اطمینان از اشباع نظری گرفته و در کل به تعداد ۱۹ نمونه رسید. برای اعتباربخشی به یافته‌ها از ملاک‌های گوبا و لینکلن^۳ (قابلیت اعتبار، انتقال‌پذیری، اطمینان و تأییدپذیری) استفاده شد. برای قابلیت اعتبار

1. Thematic Analysis
2. Braun, V.& Clarke
3. Goba & Linkoln

از بازبینی محققین و تکنیک به هم تنیدگی استفاده شد تا در حد ممکن دیدگاه‌های مختلف بررسی شده و داده‌های جامع‌تر و عمیق‌تری حاصل شود. از بازبینی همکار (استادان راهنما و مشاور افراد صاحب نظر در موضوع با سابقه تألیف یا پژوهش در این حوزه) برای اطمینان از کیفیت و اعتبار پروتکل مصاحبه و برای اعتبار ساختار کددهی استفاده شد. استفاده از نمونه‌گیری هدفمند امکان انتقال‌پذیری داده‌ها را افزایش داده است. استفاده از مصاحبه‌های عمیق و غور در اطلاعات برای مقایسه مداوم و مفهوم‌سازی، در راستای ملاک تأیید‌پذیری انجام شد.

یافته‌ها

یافته‌های این پژوهش از ۹۸ اظهار مهم غیر تکراری و غیرهمپوشان، ذیل ۴ «مضمون کلی» شامل «توانمندی رسانه‌ای والدین»، «میانجی‌گری محدود کننده»، «میانجی‌گری دیده‌بان»، «میانجی‌گری فعال»، ۱۰ «مضمون فرعی» و ۴۷ «واحد معنایی فشرده» به دست آمد.

توانمندی رسانه‌ای والدین

مضمون کلی توانمندی رسانه‌ای والدین، از ۲ مضمون فرعی کسب مهارت‌های رسانه‌ای و احساس خودکارآمدی و شایستگی و سیزده (۱۳) واحد معنایی فشرده به دست آمده است. در مضمون فرعی مهارت‌های استفاده از رسانه یازده (۱۱) واحدهای معنایی فشرده شامل آشنایی با نحوه استفاده نرم‌افزارهای مختلف (ورد، اکسل و...)، نصب نرم‌افزارهای موردنیاز، نحوه ارسال پیام، سؤال و دریافت پاسخ، آشنایی با نحوه تعامل با دوستان و معلم از طریق نرم‌افزارهای دوسویه، توانایی به روز کردن اطلاعات موردنیاز، استفاده از صفحه‌های مجازی با هدف آموزش، آگاهی والد از حریم خصوصی، آشنایی با وبسایت‌های جذاب و آموزنده کودکان و نوجوانان، آشنایی با انواع محتوا (متن، تصویر، موسیقی)، آشنایی با بازی‌های مجازی متناسب سن و مطلوب کودکان به دست آمد. در مورد کسب مهارت‌های رسانه‌ای، یکی از والدین چنین می‌گوید: «والدین باید با رسانه‌های موجود و نحوه استفاده آن‌ها آشنا باشند و کاربردش را بدونند و به فرزند خود هم آموزش بدهند،

من ابتدا خودم باید با این رسانه آشنایی داشته باشم، و اینکه باید آنقدر به روز باشم که بتوانم پایه‌پای فرزندم پیش برم» (۸). آن دسته از والدینی که تحصیلات بیشتری داشته و بیشتر با اینترنت آشنا بوده و از آن استفاده می‌کنند، فرزندان‌شان هم بیشتر از اینترنت استفاده می‌کنند. همچنین والدین دارای تحصیلات و سواد رسانه و کامپیوتری، بیشتر می‌توانند فرزندان را در استفاده سالم و امن از اینترنت یاری نموده و بر استفاده فرزندان از اینترنت نظارت و کنترل مناسب داشته باشند. والدین آگاه و با تجربه نسبت به مهارت‌های دیجیتال، حامی فرزندان خود بوده و قادرند اطلاعاتشان را در طیف وسیعی در اختیار فرزندان خود قرار داده و آنها را مطلع و با تجربه بار آورند. توانمندی رسانه‌ای و خودکارآمدی^۱ والدین نیز با احساس شایستگی آنان در مهارت‌های دیجیتال خود و مدیریت استفاده از فناوری فرزندان همراه است. در بسیاری از مطالعات، خودکارآمدی والدین با شیوه‌های فعال و تواناساز والدگری ارتباط مثبت داشته، هنگامی که آنان در مورد مهارت‌های رسانه‌ای مانند ارسال یا دریافت ایمیل، کار با تلفن هوشمند... خود احساس اطمینان حاصل می‌کنند، در فعالیت‌های رسانه‌ای فرزندان خود نقش بیشتری دارند (لیوینگستون و هلسپر^۲، ۲۰۰۸). در مضمون فرعی احساس خودکارآمدی، دو (۲) واحدهای معنایی فشرده شامل احساس شایستگی در مهارت‌های دیجیتال، توانمندی در هدایت و اصلاح رفتارهای فرزندان به دست آمد. در این زمینه یکی از والدین چنین اشاره می‌کند: «...من اگر احساس کنم و خودم قادر نباشم که چطور از اینترنت استفاده کنم، و مطمئن نباشم، قطعاً نمی‌تونم راهنمای خوبی برای فرزندم باشم که چطور از اینترنت استفاده کند، من همیشه یک گام جلوتر از دخترم هستم تا بتونم راهنمایی خوبی براش باشم» (۸). سندرز و همکاران^۳ (۲۰۱۶) برآند وقتی والدین از داشتن مهارت‌های دیجیتال کافی خود مطمئن هستند، بیشتر در نحوه استفاده فرزندان از فضای مجازی، با در پیش گرفتن قوانین و استراتژی‌های تقویت‌کننده، مداخله می‌کنند. از نظر شین^۴ (۲۰۱۸) نیز خودکارآمدی و

-
1. Parental media competence and self-efficacy
 2. Livingstone S, Helsper E.
 3. Sanders et al
 4. Shin

اطمینان از والد خوب بودن شامل «توانمندی رسانه‌ای» آنان در استفاده از فناوری رسانه (مانند ارسال/دریافت ایمیل با تلفن هوشمند)، «احساس کنترل بر استراتژی‌های میانجی‌گری^۱» و احساس توانمندی در هدایت یا اصلاح رفتارهای فرزندان خود در فضای رسانه (مثلا تلفن هوشمند) است. خودکارآمدی والدین همچنین بر نظرات آنان در مورد فناوری رسانه‌های نوین و نحوه تعامل با کودکان تأثیرگذار است.

میانجی‌گری محدودکننده

در پژوهش‌های ارتباطی، نظریه میانجی‌گری والدین بر این اصل استوار است که والدین از طریق توسل به راهبردهای مختلف ارتباطات میان فردی می‌کوشند از اثرات منفی رسانه‌ها بر فرزندان‌شان بکاهند. همچنین در این نظریه فرض بر این است که تعاملات اجتماعی والدین و فرزندان در زمینه رسانه‌ها، در اجتماعی شدن فرزندان و استفاده مناسب از رسانه‌ها نقش بسزایی دارند (کلارک، ۲۰۱۱، ص ۳۲۹). استراتژی‌های میانجی‌گری محدودکننده والدین، با اختصاص انواع محدودیت‌ها از جمله تعیین زمان مناسب به فعالیت‌های آنلاین با تغییرات رفتاری کودکان در فضای دیجیتال مرتبط است (لوینگستون و همکاران^۲، ۲۰۱۱)؛ اما اثربخشی استراتژی‌های میانجی‌گری والدین نسبی است و با توجه به رشد کودک (یعنی سن و مهارت‌های دیجیتالی) و فعالیت واقعی او با رسانه‌ها و شبکه‌های مجازی تغییر می‌کند. یافته‌های پژوهش شامل مضمون اصلی میانجی‌گری محدودکننده مستقیم و غیرمستقیم دیده‌بانی است که از ۴ مضمون فرعی محدودیت مستقیم زمانی، محدودیت مستقیم فنی، محدودیت مستقیم تعاملات اجتماعی، دیده‌بانی و سیزده (۱۳) واحد معنایی فشرده به دست آمده است. مضمون فرعی محدودیت زمانی شامل چهار (۴) واحدهای معنایی فشرده قوانین روشن، ممانعت از استفاده نامحدود از اینترنت، تعیین میزان ساعات استفاده، تذکر در صورت عدم رعایت قوانین، و محدودیت فنی شامل سه (۳) واحدهای معنایی فشرده محدود و مسدود کردن برخی فعالیت‌های مجازی با

1. perceived control over mediation strategies

2. Livingstone et al.

استفاده از نرم‌افزار، اجازه والد. برای ورود به صفحه‌ای خاص، گذاشتن رمز ورود برای موبایل و کامپیوتر و...، و محدودیت تعاملات اجتماعی شامل چهار (۴) واحدهای معنایی فشرده محدودیت میزان تعاملات اجتماعی از جمله گفتگوی مجازی، پست الکترونیک، پیامک و تعاملات اجتماعی در بازی‌ها است. همچنین مضمون فرعی محدودیت غیرمستقیم دیده‌بانی شامل دو (۲) واحدهای معنایی فشرده کنترل نامحسوس و بررسی فعالیت و محدودیت غیرمستقیم استفاده کودکان از فضای مجازی است. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است والدین از طریق تعاملات با فرزندان درباره رسانه‌ها و توسل به راهبردهای مختلف، محدودیت و کنترل مستقیم و غیرمستقیم را هم‌زمان به کار می‌گیرند و در تلاشند از اثرات منفی رسانه‌ها بر فرزندانشان بکاهند. چنانکه برخی به همراه آگاهی بخشی، مثلاً در مورد حریم شخصی و با به کارگیری میانجی‌گری محدودکننده، با اختصاص زمان مناسب به فعالیت‌های آنلاین، موجبات هدایت و کنترل رفتاری کودکان در فضای دیجیتال را فراهم می‌آورند. گاه محدودیت اعمال‌شده توسط والدین، با قراردادن آگاهی لازم در اختیار فرزند که چگونه با حفظ حریم شخصی، اطلاعات شخصی خود را در اختیار دیگران قرار نداده، و آن را مدیریت کنند، صورت می‌گیرد. در این زمینه مادر فرزند ۱۲ ساله چنین می‌گوید: «برای دخترم روشن کردم که نمی‌تونه اطلاعات شخصی خودش و خانواده را برای هر کسی بفرسته، حتی گفتم که نباید از خونه عکس بگیره و بفرسته، براش توضیح دادم اگر این اطلاعات شخصی ما وارد اینترنت بشه، ممکنه چه اتفاقی بیفته و یک جاهایی کنترل مستقیم کردم». لیوینگستون و هلسپر^۱ (۲۰۱۵) محدود و مسدود کردن برخی فعالیت‌های مجازی با استفاده از نرم‌افزار، محدود کردن گفتگوی مجازی، پست الکترونیک، پیامک فوری و تعاملات اجتماعی در بازی‌های چندکاربره برخط و دیده‌بانی و بررسی فعالیت‌های مجازی فرزندان به صورت پنهان یا آشکار، پس از استفاده آن‌ها از اینترنت را از جمله راهبردهای نظارت والدین برای کنترل استفاده نوجوانان و جوانان از اینترنت می‌دانند. ایجاد محدودیت در استفاده فرزندان از اینترنت می‌تواند شامل راهبردهایی چون تنبیه فرزندان از طریق گرفتن ابزارهای دسترسی به اینترنت از جمله

تلفن همراه هوشمند، عدم خرید شارژ تلفن همراه برای دسترسی به اینترنت از طریق خط تلفن همراه، محرومیت فرزندان از استفاده از وسایل سرگرم‌کننده مانند بازی‌های دیجیتال چندکاربره برخط و محدودیت زمانی استفاده از اینترنت باشد. مهربانی و دهقان (۱۳۹۶) دریافتند رایج‌ترین نحوه نظارت محدودکننده، عدم اجازه استفاده از بازی‌های دیجیتال است. نیکن و جانتر^۱ (۲۰۱۳) در پژوهش خود دریافتند نظارت والدین با سن فرزندان و استفاده والدین از اینترنت رابطه معنادار دارد. هنگامی که والدین نسبت به اثرات منفی اینترنت بر رفتار اجتماعی فرزندان احساس خطر می‌کنند، نظارت محدودکننده‌تر و فعال‌تری اعمال می‌کنند، و اغلب اوقات که انتظار تأثیرات مثبت اجتماعی-عاطفی حاصل از استفاده از اینترنت دارند، با فرزندان خود از اینترنت استفاده کرده و نظارت همراهی اجتماعی اعمال می‌کنند. در برخی از پژوهش‌ها این نوع نظارت رایج‌ترین الگوی نظارت بین والدین در هر سه پایگاه اقتصادی-اجتماعی بالا، متوسط و پایین است. علت اصلی به کارگیری این نوع نظارت، دیدگاه کاملاً منفی والدین نسبت به تأثیرات اینترنت بر فرزندان و ضرورت انجام فعالیت‌های دیگر مانند درس خواندن برای امتحان، انجام تکالیف مدرسه، فعالیت‌های جسمانی مانند ورزش جهت سلامتی جسمانی است. برخی از پژوهش‌ها نشان می‌دهد بین نظارت محدودکننده والدین با دیدگاه‌های منفی فرزندان نسبت به والدین و تمایل فرزندان به استفاده از محتوای ممنوع شده به صورت پنهانی، همبستگی معنادار وجود دارد و احتمال زیادتری وجود دارد، فرزندان که با نظارت محدودکننده والدین روبرو می‌شوند، محتوای ممنوع شده را با هم‌سالان‌شان به صورت پنهانی استفاده کنند (ناتاسون^۲، ۲۰۰۲، به نقل از دقیقیان و بهرامی، ۱۳۹۶). یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است برخی از والدین مقتدر، آگاهی بخشی به کودک را قبل از اعمال محدودیت استراتژی مطلوبی می‌دانند. در این زمینه والدی چنین اظهار نظر می‌کند «اول به دخترم گفتم اجازه نداره وارد هر صفحه‌ای بشه، براش ضرر و زیان داره، اون رو توضیح دادم و بعد گفتم قانون استفاده از اینترنت اینه که وارد هر صفحه‌ای نشی، هر جا

1. Nikken and Jansz

2. Nathanson

دیدنی ناآشناست به من اطلاع میدی و اگر این قانون رارعايت نکنی، ممکنه یک روز اجازه نداشته باشی از اینترنت استفاده کنی» (۱۲). اقدامات محدودکننده والدین، باتوجه دقیق به قوانین و کنترل فعالیت‌های دیجیتالی کودک مشخص می‌شود. به‌عنوان مثال، والدین تصمیم می‌گیرند که کودک چه زمانی از تبلت خود استفاده کند، محدودیت زمانی ایجاد می‌کنند، یا وقتی کودک نیز از تلفن هوشمند استفاده می‌کند واکنش نشان می‌دهند. محدودیت فنی نوعی خاص از محدودکنندگی است که از برنامه‌های نرم‌افزاری یا سایر ابزارهای فنی برای کنترل فعالیت‌های کودک استفاده می‌شود (مثلاً نصب فیلترها بر روی رایانه برای ایمنی کودکان). والدین محدودکننده، تعیین‌کننده‌ی حد و مرز برای فعالیت بچه‌ها با فناوری هستند و قوانین روشن و واضحی وضع می‌کنند در مورد اینکه چه وقت، تا چه میزان و چه نوع استفاده‌هایی از اینترنت بچه‌ها مجاز هستند انجام دهند. در مطالعه ایستن و گرینبرگ، والدین مقتدر در خصوص چگونگی استفاده فرزندانشان از اینترنت و ساعات دسترسی به اینترنت قوانین صریح و روشنی دارند و راهنمای خوبی برای فرزندانشان هستند. به‌کارگرفتن سبک فرزند پروری مستبدانه در استفاده از اینترنت باعث می‌شود که اعضای خانواده به‌سختی در خصوص مباحث مربوط به اینترنت گفتگو کنند، و به‌راحتی نتوانند راجع به دسترسی به اینترنت صحبت کنند و والدین، نظرشان را به فرزندان تحمیل کنند. اگرچه این‌گونه والدین ممکن است در چگونگی کنترل و اجتماعی کردن فرزندان خود با یکدیگر تفاوت داشته باشند، ولی همه آن‌ها در تعلیم و تربیت و نظارت بر فرزندان نقش اصلی را برعهده دارند. نتایج مطالعه والک و همکاران (۲۰۱۰) نشان می‌دهد سبک‌های فرزندپروری مختلف تأثیر متفاوتی بر استفاده دانش‌آموزان از اینترنت در خانه دارند. براساس نتایج به‌دست‌آمده، بیشترین میزان استفاده دانش‌آموزان از اینترنت زمانی است که والدین سبک فرزند پروری سهل‌گیرانه را اتخاذ می‌کنند و کمترین میزان استفاده دانش‌آموزان از اینترنت زمانی است که والدین سبک فرزند پروری مستبدانه را انتخاب می‌کنند. این دسته از والدین برای استفاده فرزندانشان از اینترنت هیچ مرز مشخصی ندارند و به سختی آن‌ها را راهنمایی می‌کنند. والدین سهل‌گیر در فرزندپروری‌شان منفعل و

لوس‌کننده هستند و تمایلی به نه گفتن یا ناامید کردن فرزندانشان ندارند (کوپکو، ۲۰۰۷). این دسته از والدین برای استفاده فرزندانشان از اینترنت هیچ مرز مشخصی ندارند و به سختی آن‌ها را راهنمایی می‌کنند (مطهری و قاسمی نژاد، ۱۳۹۷).

دیده‌بانی

گاه والدین، به منظور کاهش اثرات منفی رسانه‌ها، از طریق تعاملات مبتنی بر همراهی و جلب اعتماد، به کنترل غیرمستقیم، دیده‌بانی، و بررسی فعالیت‌های مجازی فرزندان به صورت پنهان، در حین استفاده و یا پس از آن دست می‌زنند: «اول با دخترم باهم وارد صفحه‌ی مورد نیازش میشم ... و بعدش به‌طور نامحسوس کنترلش می‌کنم» (۱۰). در این نوع کنترل پنهانی، والدین محتوای تلفن همراه هوشمند، لپ‌تاپ یا کامپیوتر فرزندانشان را بدون اینکه فرزندانشان متوجه شوند، دائم واری و کنترل می‌کنند و اگر متوجه شوند که آن‌ها به سایت‌های نامناسب مانند سایت‌های مستهجن دست پیدا کرده‌اند و یا محتوای نامناسب مانند عکس‌ها یا فیلم‌های مستهجن یا خشونت‌آمیز را دانلود کرده‌اند، به آن‌ها تذکر داده و در صورت تکرار آن‌ها را از اینترنت محروم می‌کنند. در این زمینه، والدی چنین می‌گوید: «استفاده مشترک از گوشی و کامپیوتر برای کنترل بچه‌ها خیلی خوبه و من می‌تونم روی فرزندام کنترل داشته باشم، جوری که آن‌ها متوجه نشوند تا بچه‌ها خط قرمزهای خانواده را درک کنند». برخی پژوهشگران دریافته‌اند فرزندان که والدین آن‌ها از نظارت محدودکننده استفاده می‌کنند، نسبت به فرزندان که والدین آن‌ها از همراهی اجتماعی از طریق استفاده هم‌زمان با آن‌ها از رسانه‌ها استفاده می‌کنند تجارب مطلوب‌تری در رسانه‌ها دارند (ناتاسون^۱، ۱۹۹۹، ص ۲۱۲). با این حال، برخی از پژوهش‌ها نشان می‌دهد میزان بسیار کم یا بسیار زیاد نظارت محدودکننده، بر استفاده فرزندان از رسانه‌ها، با پرخاشگری مضاعف، دارای همبستگی معنادار است. والدینی که از هیچ راهبردی برای نظارت استفاده نمی‌کنند یا شدیداً فرزندانشان را محدود می‌کنند در فرزندانشان تنفر نسبت به نحوه نظارت والدین ایجاد می‌کنند. این یافته در راستای نتایجی است که نشان

می‌دهد نوجوانان، در برابر قوانین سختگیرانه والدین مقاومت می‌کنند (ناتاسون^۱، ۱۹۹۹، ص ۲۱۲، به نقل از دهقان و بهرامی، ۱۳۹۶).

میانجی‌گری فعال و تواناساز

والدین با میانجی‌گری فعال، در جریان یک فعالیت مشترک با کودکان و نوجوانان، موجب کسب مهارت‌های اجتماعی و شناختی آن‌ها می‌شوند، به گونه‌ای که مهارت‌های آنان را بهبود بخشیده و به تدریج قادر می‌شوند، مسئولیت استفاده از محیط رسانه را خود برعهده بگیرد. به عنوان مثال، هنگام تماشای فیلم، والدین توجه کودکان را جلب می‌کنند، آن‌ها را ترغیب به اظهار نظر و پرسش کرده و در معرض زبان و یادگیری شناختی و دیجیتال قرار می‌دهند (مک کلور و همکاران^۲، ۲۰۱۸). در این پژوهش مضمون کلی میانجی‌گری فعال از ۴ مضمون فرعی «اعتمادسازی»، «فعالیت و استفاده مشترک»، «گفتگو و تقویت خودکارآمدی» و «آموزش» و ۱۷ واحد معنایی فشرده به دست آمده است.

اعتمادسازی

اعتماد و صمیمیت به رشد انعطاف‌پذیری در کودکان کمک می‌نماید تا مخاطرات ناشی از فضای مجازی را درک نموده و از آن استفاده مطلوبی نمایند. والدین فعال و تواناساز، نگرش مثبتی به استفاده از فضای مجازی و اینترنت داشته، و پیش از اینکه فرزند خود را کنترل کنند، الگوی خوبی در استفاده از این فناوری‌های نوین ارتباطی برای فرزندان خود هستند و با اعتمادسازی، گفتگو، راهنمایی و همراهی با فرزند و با ارائه اطلاعات و استفاده مناسب از فضای مجازی، رابطه‌ی دوستانه‌ی خود را با آن‌ها تقویت و مستحکم می‌کنند. در مورد لزوم ایجاد روابط اعتمادآمیز و اعتمادسازی، پدری چنین می‌گوید: «اعتماد و همراه بودن با بچه‌ها خوبه، بدترین کار منع اونهاست و اینکه فلان کار رو انجام نده، استفاده خوب از اینترنت خوبه، خوبه اینو برای بچه‌ها کامل و واضح توضیح بدهیم. امر به کار خوب و استفاده بهینه از این فضای مجازی کنیم». در مورد لزوم اعتمادسازی والدی دیگر

1. Nathanson
2. McClure et al.

چنین می‌گوید: «دخترام چون از اول همه با هم صمیمی بودیم و بهشون اعتماد داشتیم، آزادشون گذاشتم. الانم نمیگم بیاین گوشیتون رو بینم اما میدونم خودشون حواسشون هست. تا حالا از این کار ضرر نکردم» (۳). در مورد آزادی عمل و اعتماد سازی، والدی چنین می‌گوید: «رابطمون با بچه‌ها خیلی خوبه. آزادی عمل خودشون رو دارن. بهشون اعتماد داریم. برخورد من و پدرشون با بچه‌ها هم خیلی مثبت و منطقیه، جوری که از مهربونی ما سوء استفاده نمی‌کنن» (۴). طبق نظریه یادگیری اجتماعی و کنترل اجتماعی، والدین به صورت مستقیم از طریق الگوبرداری و تقویت اجتماعی و به طور غیرمستقیم از طریق شکل دهی ادراکات و نگرش‌ها بر رفتارهای اجتماعی و هیجانات فرزندشان تأثیر می‌گذارند. این یافته با نتایج صارمی (۱۳۸۸)، ین و همکاران (۲۰۰۷) و لوو همکاران (۲۰۱۰) همخوانی دارد.

فعالیت و استفاده مشترک

برخی از والدین به منظور ایجاد مهارت‌های اجتماعی و شناختی در فرزندان در فضای مجازی، با آنان همراه شده و با فعالیت و استفاده مشترک، هم‌زمان به هدایت و راهنمایی آنان می‌پردازند. فرزند در جریان یک فعالیت مشترک با والدین، با حمایت و راهنمایی آن‌ها قادر است مهارت‌های خود را بهبود بخشیده و به تدریج توانایی استفاده از محیط رسانه را کسب کند. از جمله راهبردهای والدین، استفاده فعال همراه با فرزندان است که در این شیوه، والدین باهدف افزایش استفاده مناسب فرزند از فناوری‌های دیجیتالی، فعالیت‌های مشترک و متنوعی با وی انجام می‌دهند، مثلاً با هم یک بازی ویدیویی می‌کنند و یا باهم به جستجوی سایت‌های جذاب و سرگرم کننده می‌پردازند (لوینگستون و همکاران، ۲۰۱۵، ص ۷). گاهی اوقات والدین در کنار فرزندان می‌نشینند، در حالی که فرزندان وارد فضای مجازی می‌شوند، و با آنان در مورد فعالیت‌های مجازی گفتگو می‌کنند (لوینگستون و هلسپر^۱، ۲۰۱۵). گاه به تبادل پیام با هم پرداخته، و یا از وسایلی چون موبایل، کامپیوتر و... به طور مشترک استفاده می‌کنند.

1. Livingstone and Helsper,

جدول ۱. واحدهای مضامین اصلی، مضامین فرعی و معنایی فشرده پژوهش

مضامین اصلی	مضامین فرعی	واحدهای معنایی فشرده شده
میانجی‌گری تواناساز و فعال	اعتماد سازی	ایجاد حس اطمینان، همدلی، ممانعت از پنهان‌کاری.
	همراهی و همبازی بازانديشي	همراهی با فرزند و دوستانش در جستجوی اطلاعات و اشتراک‌گذاری اطلاعات، همراهی در استفاده، تماشا و هم‌بازی شدن در فضای رسانه (مثلاً در یک بازی ویدیویی). تقویت مهارت انتقاد کردن، مهارت بازخورد دادن، پرورش خودکارآمدی
	گفتگو و تولید محتوا	گفتگوی با فرزند و دوستانشان در مورد محتوای سایت‌ها و مطالب در فضای مجازی، گفتگو در مورد مفیدبودن فناوری‌ها و خدمت به انسان، گفتگو و بحث در مورد علت استفاده و یا عدم ورود به صفحه‌های خاص، صحبت درباره محتویات برنامه یا وبسایت‌های جدید، نحوه استفاده با همراهی، نحوه جستجوی اطلاعات در سایت، تقویت مهارت تولید کردن، درست کردن کلیپ.
میانجی‌گری محدود کننده	حفظ حریم شخصی	آموزش دستیابی به اطلاعات موردنیاز به منظور عدم سرقت، ممانعت از سوءاستفاده، آگاهی به حریم شخصی، آموزش از طریق فیلم، نقض حریم خصوصی یا عدم آگاهی از فضای مجازی، آگاهی از سوءاستفاده و تعیین مرز خصوصی، اطلاع به والدین در صورت سرقت اطلاعات دادن رمز و اطلاعات شخصی، عدم نشر مطالب خصوصی در فضای مجازی.
	اشتراک گذاری	آگاهی از قوانین اشتراک‌گذاری اطلاعات، اشتراک نگذاشتن هر پیامی، تأمل در اشتراک‌گذاری، عدم محدودیت‌های افراطی.
میانجی‌گری محدود کننده	محدودیت زمانی، دسترسی، فنی، تعاملات اجتماعی	تعیین قوانین روشن، کنترل نامحسوس، ممانعت از استفاده نامحدود از اینترنت، تعیین میزان ساعات استفاده، تذکر در صورت عدم رعایت قوانین روشن، اجازه والد برای ورود به صفحه‌ای خاص. محدود و مسدود کردن برخی فعالیت‌های مجازی با استفاده از نرم‌افزار، اجازه والد برای ورود به صفحه‌ای خاص، گذاشتن رمز ورود برای موبایل و کامپیوتر...، محدودیت میزان تعاملات اجتماعی از جمله گفتگوی مجازی، پست الکترونیک، پیامک و تعاملات اجتماعی در بازی‌ها.

مضامین اصلی	مضامین فرعی	واحد‌های معنایی فشرده شده
دیده‌بانی	وارسی و کنترل نامحسوس فعالیت	بررسی نامحسوس فعالیت کودک در حضور و یا غیاب او، نظارت بر تعاملات، مکالمات، شبکه‌ای ارتباطی، اشتراک گذاری‌ها، بازی‌ها، میزان استفاده، اعمال محدودیت‌های غیر مستقیم.
توانمندی رسانه‌ای والدین	کسب مهارت‌های استفاده از رسانه خودکارآمدی	آشنایی با نحوه استفاده نرم‌افزارهای مختلف (ورد، اکسل و...)، در دسترس قرار داشتن و نصب نرم‌افزارهای موردنیاز، نحوه ارسال پیام، سؤال و دریافت پاسخ، آشنایی با نحوه تعامل با دوستان و معلم از طریق نرم‌افزارهای دوسویه، به روز کردن اطلاعات موردنیاز، استفاده از صفحه‌های مجازی با هدف آموزش، آگاهی والد از حریم خصوصی، آشنایی با وب‌سایت‌های جذاب و آموزنده فرزند، آشنایی با انواع محتوا (متن، تصویر، موسیقی)، آشنایی با بازهای مجازی. تقویت احساس شایستگی در مهارت‌های دیجیتال، توانمندی هدایت و اصلاح رفتارهای فرزندان.

در این پژوهش مصاحبه شونده‌گان به طرق مختلفی بدین فعالیت‌های مشترک اقدام نموده، مثلاً به استفاده مشترک از وسایل روی آورده و چنین اظهار نظر کرده‌اند: «من تجربه کردم تو خانواده استفاده مشترک از وسیله‌هایی مثل تبلت، گوشی موبایل، کامپیوتر و... توسط والدین و فرزندان خیلی مفیده، چون باعث هماهنگی استفاده پدر و مادر و بچه‌ها از فضای مجازی میشه، جلوی خیلی از آسیب‌ها رو می‌گیره و باعث میشه بچه‌ها با توجه به نیازهاشون از این فضا و وسایل استفاده کنند» (۷). در موردی دیگر، والدی چنین می‌گوید: «استفاده مشترک از گوشی و کامپیوتر... و استفاده هماهنگ با هم برای رعایت حریم خصوصی و آموزش به بچه‌ها میشه و خیلی مفید است» (۵). «به دخترام گفتم از گوشی من استفاده کن. بعضی وقت‌ها استفاده مومن مشترکه. گوشی رو در اختیارشون قرار میدم. بعدش که کارشون تموم میشه میدن به خودم» (۶). برخی از والدین به تبادل پیام مشترک اقدام می‌کنند: «به وقتایی تو روز پیام جالبی بهم می‌رسه، می‌فرستمش برای پسرم. خیلی خوب میشه ارتباط گرفت. گاهی نوشته تأثیرش بیشتر از حرفه. من خودم خیلی وقتاً حرفام رو می‌نویسم. گاهی اوقات بچه‌ها هم حرفاشون رو به صورت پیام می‌فرستن برام» (۲). والدی

دیگر چنین می‌گوید: «من پیام‌های خوب رو برای بچه‌هام فوروارد می‌کنیم. اینجوری مطالبی رو که دوست دارم اونا هم بدونن رو بهشون می‌رسونم. اونا هم متقابلاً خواسته‌هاشون رو در قالب پیام یا عکس برام می‌فرستند و مطرح می‌کنن با هم ارتباط برقرار می‌کنیم» (۲). مندوزا (۲۰۱۴) بر این است درحالی که والدین باید نسبت به اثرات معکوس تأیید بی‌سروصدا در فرآیند همراهی، به‌ویژه در حین تماشا، هوشیار باشند، این راهبردها به والدین این امکان را می‌دهد تا کنش‌های میانجی‌گری فعال را اعمال کنند. بر اساس رویکرد بوشناختی وارن (۲۰۰۵) در تعامل والدین-کودک، بسیاری از والدین از رسانه‌ها، برای حمایت از فعالیت‌های خانوادگی و ارزش‌های مشترک، از طریق مشاهده مشترک، ساخت علایق مشترک، صحبت در مورد رسانه و ... استفاده می‌کنند. از این پدیده، والدین نه تنها برای جلوگیری از تأثیرات ناخواسته فضای دیجیتال بر فرزندان، بلکه برای باز تولید ارزش‌های خانواده در مواجهه با سیستم‌های معنایی بیرونی، بهره می‌گیرند.

مباحثه و گفتگوی انتقادی

در سبک میانجی‌گری فعال، والدین و فرزندان، به گفتگو و بحث در مورد فضای مجازی و فعالیت‌های مختلف مثلاً بازهای رایانه‌ای و یا کار با اینترنت می‌پردازند (کلارک ۲۰۱۱). برخی از والدین با میانجی‌گری فعال، با مباحثه و گفتگوی انتقادی با فرزندان در استفاده از اینترنت، به بچه‌ها کمک می‌کنند تا به‌عنوان کاربران یا تماشاگرانی نقاد، این فناوری‌ها را مورد نقد و ارزیابی قرار داده و از آن‌ها استفاده کنند (زمانی و عابدینی، ۱۳۹۲). این دسته از افراد، مشوق رشد تفکر انتقادی، خلاقانه و خودکارآمدی و گشودگی در فرزندان هستند. در این پژوهش، برخی از والدین به گفتگو در مورد فواید استفاده انسان از تکنولوژی و فناوری‌های نوین پرداخته و چنین اظهار نظر کرده‌اند: «من و همسرم با بچه‌ها در مورد اینکه چطور این تکنولوژی‌ها در خدمت انسان‌ها هستند، و یا اینکه چطور برای زندگی انسان‌ها می‌تونند مفید باشند بحث و گفتگو می‌کنیم، خوبه بچه‌ها هم نظرات خودشونو می‌گن و درباره‌اش هم فکر می‌کنند». برخی از والدین در مورد مهارت گفتگو چنین می‌گوید: «با دخترم وارد اینترنت می‌شیم، در این مورد باهم صحبت می‌کنیم و کم‌کم باهم جستجو

می‌کنیم، ببینیم کدوم صفحه خوب هستش، و چه اطلاعات مفیدی برایش داره، می‌تونه سیوش. آخرش باهم به نتیجه می‌رسیم و اونهم قبول می‌کنه و می‌فهمه چکار کنه» (۱۲). گفتگو و مجادله والدین با فرزندانشان در مورد استفاده از فضای مجازی، به بچه‌ها کمک می‌کند تا کاربران یا تماشاگرانی منتقد در استفاده از فناوری‌ها باشند. در این مورد والدی چنین می‌گوید: «با بچه‌ها درباره اینکه چرا نباید وارد به صفحه‌های خاص بشیم، گفتگو و بحث می‌کنیم، و یا در مورد استفاده از سایت‌های مفید صحبت می‌کنیم. این خیلی مهمه، و اینکه این گفتگو خوبه با تشویق و افزایش انگیزه بچه‌ها همراه باشه». در این زمینه، مطلوب است کودک علائق و تجارب رسانه‌ای خود را بازگو کند. بدین ترتیب که این علائق را با فهم از رسانه به‌عنوان نهادی فرهنگی و اقتصادی توضیح دهد. در این شرایط، کودک تجربه رسانه‌ای را با دانش نظری رسانه ترکیب می‌کند. کودکان با تجربه رسانه‌ای زیسته خود درباره عادات شخصی خود در استفاده از رسانه و سلیقه خویش، تفکر نموده، و در گفتگو با سایرین در آن‌باره بازاندیشی می‌کنند. این پدیده، فاصله بین تجربه کودکان و عقاید انتزاعی‌تر را کم می‌کند. در واقع، اهمیت انتقاد در ارتباط با تجربه رسانه‌ای در این است که بتواند تغییر جدی در دیدگاه کودکان ایجاد کند، تا دریابند که احساسات و انرژی خود را باید به چه چیزی اختصاص دهند. هدف از این کار این است که یادگیری قبل از اینکه انتقادی بشود، برای دانش‌آموزان به زبان خودشان معنادار شود؛ بنابراین، نقد عادات مصرف رسانه‌ای و تجارب زیستی کودکان و نوجوانان توسط والدین و خود آنان مورد بحث و گفتگو و پرسش قرار می‌گیرد و باعث می‌گردد تا رابطه کودک و نوجوان با رسانه به‌مثابه نهادی اجتماعی و توسط خود او و در کنار والدین مورد فهم و بازاندیشی قرار گیرد. این ارتباط مورد فهم واقع شده و توانایی بازاندیشی وی افزایش یافته و به رشد کودک بینجامد. کودک باید در مورد احساسات خود (احساسات غم، لذت، شادی و...) در ارتباط رسانه خود به تفکر و بازاندیشی تشویق شده، و گاه از تجارب خلاقانه خود صحبت کرده و درباره آن با والدین گفتگو کرده و به بیان آن ترغیب شود.

آموزش

در واسطه‌گری و «میانجی‌گری فعال»، والدین باهدف افزایش استفاده مناسب فرزند از فناوری‌های دیجیتال، فعالیت‌های متفاوتی را انجام می‌دهند، به‌عنوان مثال، نحوه استفاده از آن‌ها را توضیح می‌دهند یا درباره محتویات برنامه یا وب سایت‌های جدید صحبت می‌کنند (لوینگستون و همکاران، ۲۰۱۵، ص ۷). والدین آگاه و با تجربه نسبت به فضای مجازی، حامی فرزندان خود هستند و اطلاعاتشان را در طیف وسیعی در اختیار فرزندانشان قرار می‌دهند. فرزندان این والدین، مطلع و با تجربه بار می‌آیند. والدی در مورد مهارت تولید محتوا چنین می‌گوید: «اوایل با دخترم با هم وارد صفحه‌ی مورد نیازش می‌شدم باهم سرچ کردیم، کم‌کم یاد گرفت چه سایت‌هایی خوبه اونهارو پیدا کنه و هر وقت لازم می‌شد دوباره راهنمایی می‌گرفت و گاهی خودش یک کلیپ درست می‌کرد و می‌گفت اینو از همون صفحه‌ای که باهم رفتیم یاد گرفتیم.» (۱۲). والدی دیگر چنین اظهار نظر می‌کند: «والدین باید ببینند چه استفاده‌هایی متناسب با نیاز فرزندانشان است و اگر استفاده متناسب با نیاز آنان بود خیلی خوبه، خوبه این را تشخیص بدهند». برخی از والدین بر این باورند در وهله اول خود می‌بایست انواع آموزش‌های مربوطه را ببینند و به فرزندان خود یاد بدهند، والدی در مورد آموزش قوانین اشتراک‌گذاری و ... چنین می‌گوید: «خوبه قوانین اشتراک‌گذاری و ... را خودمون به بچه‌ها یاد بدیم، موارد دیگه هم می‌تونیم بهشون یاد بدیم، مثل آشنایی باورد، اکسل و ... را هم اول خود والدین یاد بگیرند و بعد به بچه‌ها یاد بدهند، همینطور در مورد اینکه چطوری سرچ مطالبی را بکنند که فایده‌ای داشته باشه و خط و ربطی به نیازهاشون داشته باشی». در مورد آموزش حفظ حریم شخصی والدی چنین می‌گوید: «آموزش حفظ حریم شخصی را هم خودشون (والدین) آموزش ببینند و بعد هم به فرزندانشان یاد بدهند، خوبه که فرهنگ‌سازی لازم را برای بچه‌ها بکنند. بچه‌ها را با «اینستاگرام»، «واتس‌آپ» و ... و با داخلی‌ها مثل «سروش» و «بله» آشنا بکنند و بدونند چرا نباید موارد خصوصی خودشون رو هرجایی نشر ندهند». در مورد آموزش قوانین اشتراک‌گذاری والدی چنین می‌گوید: «قوانین اشتراک‌گذاری هم برای والدین و هم برای فرزندان خیلی لازم است، خوبه که اول خود ما پدر و مادرها اینها را یاد بگیریم و بعد

خودمون به فرزندمون یاد بدیم». والدی خود ابتدا به بررسی سایت‌ها می‌پردازد و آنها را در اختیار فرزند می‌گذارد «خیلی وقت‌ها اول خودم سرچ می‌کنم، لینک کانال‌های مفید رو پیدا می‌کنم و بعد برای بچه‌ها می‌فرستم استفاده کنند، این طوری به هرجایی سرک نمی‌کشند و وقتشون هم تلف نمیشه» (۳) «بچه‌ها وقتی بدونن که استفادشون درسته و اینو یاد بگیرند و بدونند خانواده هم در کنارشون هستن، نتیجه‌اش خوبه» (۲).

نتیجه‌گیری

رسانه‌های نوین ارتباطی، از طریق ترویج الگوهای متفاوت تعامل اجتماعی، و امکان دسترسی به اطلاعات وسیع، چشم اندازه‌های جدیدی به روی اعضای خانواده گشوده، و بر روابط درون خانواده موثرند. حضور فناوری‌های نوین ارتباطی، با فراهم کردن فرصت‌های جدید برای فعالیت مشترک، تأثیرات شگرفی بر ارتباطات اعضای خانواده داشته است. این فناوری‌ها از طریق مشارکت فعال والدین و فرزندان در فعالیت‌هایی همچون بازی‌های دیجیتال، نصب نرم‌افزارها، آموزش و یادگیری نحوه استفاده از آن‌ها، فرصت‌های جدیدی را برای همکاری و تعامل، شکل‌گیری تجارب مشترک، تسهیل و تقویت مناسبات و تعاملات اجتماعی خانواده و فرصت‌های جدیدی برای رشد خلاقیت، فراغت و خودشکوفایی کودکان مهیا نموده است. از این روی بررسی میانجی‌گری و نحوه مواجهه والدین با فضای مجازی، نه تنها به طرح راهکارهایی نوین در آموزش رسانه‌ای والدین کمک می‌نماید، بلکه عرصه‌های جدیدی در مطالعات رسانه، به‌ویژه در حوزه خانواده باز می‌کند. میانجی‌گری والدین از فرآیندهای پویایی خانواده بهره‌گرفته و به اجتماعی شدن کودک در بستر رسانه‌های ارتباطی و شکل‌گیری ارزش‌ها و سواد رسانه‌ای خانواده یاری می‌رساند. در ارتباطات میان فردی، والدین از طریق توسل به راهبردهای مختلف، می‌کوشند از اثرات منفی رسانه‌ها کاسته، و در اجتماعی شدن فرزندان نقش مؤثری ایفا نمایند. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد والدین از طیف وسیعی از استراتژی‌های میانجی‌گری استفاده می‌کنند. در این مطالعه کیفی، انواع و ابعاد این استراتژی‌ها که در سایر مطالعات به آن پرداخته نشده، کاویده شده است. در این پژوهش، میانجی‌گری والدین

محدودکننده، دارای ابعاد گسترده‌ای است. این والدین از انواع تدابیر شامل محدودیت زمانی، فنی و تعاملی چون قوانین روشن، منع استفاده نامحدود از اینترنت، تعیین میزان ساعات استفاده، تذکر در صورت عدم رعایت قوانین، محدود و مسدود کردن برخی فعالیت‌های مجازی با استفاده از نرم‌افزار، اجازه والد برای ورود به صفحه‌ای خاص، گذاشتن رمز ورود برای موبایل و کامپیوتر، کنترل و محدودیت گفتگوهای مجازی، پست الکترونیک، پیامک و تعاملات اجتماعی در بازی‌های دیجیتالی بهره می‌گیرند. درحالی‌که در سایر مطالعات به استراتژی «دیده‌بانی»، به‌عنوان یک نوع میانجی‌گری پرداخته نشده، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد پدیده مذکور، نوعی از میانجی‌گری است که والدین به‌منظور کاهش اثرات منفی رسانه‌ها، بدان اقدام کرده، و گاه از طریق تعاملاتی مبتنی بر همراهی و جلب اعتماد، به‌صورت پنهانی، به دیده‌بانی نامحسوس و بررسی فعالیت‌های مجازی فرزندان روی می‌آورند. در این نوع کنترل نامحسوس، والدین محتوای تلفن همراه هوشمند، لپ‌تاپ، کامپیوتر و... فرزندان را بدون اینکه آن‌ها آگاه باشند، واری و کنترل کرده و از اقدامات آشکار در برابر فرزند خود می‌پرهیزند. بسیاری از پژوهشگران معتقدند استراتژی‌های محدودکننده و دیده‌بانی، در سنین پایین مؤثر بوده، و آگاهی بخشی، قبل از اعمال محدودیت، استراتژی مطلوبی است. شایان ذکر است در جهان رسانه‌ای کنونی، اعتماد و درک متقابل کودکان، لازمه مواجهه مطلوب والدین با فضای رسانه، و زیستن در محیط اشباع اطلاعاتی، است. این پدیده حضور سالم، ایمن و مفید در فضای سایبری را تضمین کرده و در این عرصه، تعاملات مطلوب اجتماعی را تسهیل می‌کند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد والدین به اثربخشی میانجی‌گری تواناساز و فعال اذعان دارند. با توجه به اینکه تاکنون در ایران، مطالعه‌ای کیفی در باب ابعاد مختلف میانجی‌گری فعال صورت نگرفته، دستاوردهای نوین این پژوهش نشان می‌دهد پدیده مذکور دارای ابعاد گسترده‌ای چون اعتمادسازی، گفتگو، بازاندیشی و تولید محتوا، حفظ حریم شخصی و اشتراک‌گذاری، هم‌بازی و همراه شدن با فرزندان است. از این نظر، مباحثه و گفتگو، به فرزندان کمک می‌کند تا به‌عنوان کاربران انتقادی، به کنشگری در استفاده از فناوری‌های ارتباطی بپردازند. یافته‌ها حاکی از آن است، این پدیده، فرایند فعالی است که طی آن

کودکان، روابط اجتماعی و دانش مشترکشان را مورد گفتگو، مذاکره و بازاندیشی قرار می‌دهند. کودکان با تجربه زیسته رسانه‌ای، درباره عادات شخصی خود در استفاده از رسانه و سلیق خویش، تفکر نموده، و در گفتگو با سایرین در آن باره بازاندیشی می‌کنند. این پدیده، در دیدگاه کودکان و نوجوانان نسبت به کارکردهای رسانه و تأثیرات آن بر احساسات و اندیشه خود، دگرگونی عمیقی ایجاد می‌کند؛ بنابراین، عادات مصرف رسانه‌ای و تجارب زیسته کودکان و نوجوانان، توسط والدین و خودآنان مورد بحث و گفتگو و پرسش قرار می‌گیرد و باعث می‌گردد تا رابطه کودک و نوجوان با رسانه، به مثابه نهادی اجتماعی و توسط خود او و در کنار والدین، مورد فهم و بازاندیشی قرار گرفته و به رشد کودک بیانجامد. همچنین این رویه منجر به یادگیری بیشتر از برنامه‌های آموزشی، افزایش رفتارهای مثبت اجتماعی، رشد تفکر انتقادی و تأمل در اخبار منتشره، آگاهی از اثرات آگهی‌های تبلیغاتی، محتواهای خشونت‌آمیز و جنسی شبکه‌های ارتباطی می‌گردد. از منظری بوم‌شناختی، در تعاملات والد-کودک، بسیاری از والدین، از طریق ایجاد علایق و مشاهده مشترک، و گفتگو در مورد رسانه و...، برای حمایت از ارزش‌ها و فعالیت‌های خانوادگی مشترک استفاده می‌کنند. والدین از این پدیده، در مواجهه با سیستم‌های معنایی بیرونی، و برای جلوگیری از تأثیرات ناخواسته فضای دیجیتال بر فرزندان، و باز تولید ارزش‌های خانوادگی بهره می‌گیرند. در این پژوهش، برخی از والدین از اهمیت تجربه گفتگو با فرزندان در مورد فواید استفاده انسان از تکنولوژی و فناوری‌های نوین، بازگو کردن علایق و تجارب رسانه‌ای توسط نوجوان، و تشریح این علایق با توجه به فهم رسانه‌ای خود، به عنوان نهادی فرهنگی و اقتصادی و تشویق به رشد تفکر انتقادی، خلاقانه و خودکارآمدی و گشودگی در فرزندان سخن راندند.

تقویت خودکارآمدی، عاملی مهم در برانگیختن کنجکاوی کودکان است تا فرآیند یادگیری را خود هدایت نموده و به‌طور مستقل، مسیرهای یادگیری و محتوای مورد علاقه خود را انتخاب کنند. این فرایند موجب تقویت روند یادگیری مستقل نیز می‌شود. بدین ترتیب کودکان و نوجوانان، قادر خواهند بود تأثیرات و مخاطرات استفاده از فناوری اطلاعات را تشریح، توصیف و مورد نقد ارزیابی قرار دهند و دریابند چگونه با آن‌ها به

مقابله برخاسته، و از مخاطرات تراکنش‌ها در اینترنت، و حقوق و مسئولیت‌های اساسی در قبال داده‌های خود و دیگران، آگاه باشند. همچنین آن‌ها را ترغیب به اظهار نظر و پرسش کرده و در معرض زبان و یادگیری شناختی و دیجیتالی قرار می‌دهند. شایان ذکر است برخلاف سایر مطالعات که به دسته سومی از میانجی‌گری اشاره می‌کنند که در آن، والدین «همبازی، همراه و یا تماشاگر» کودکان هستند، دستاورد نوین این پژوهش نشان می‌دهد همبازی، تماشاگر و همراه شدن، بخشی از میانجی‌گری فعال والدین است. همچنین، از آنجا که والدین باتوجه به ویژگی‌های مختلفی چون سن و توانمندی کودک، استراتژی‌های مختلفی را در پیش گرفته و یا با روش‌های ترکیبی، راهبردهای مناسبی برای مداخله رسانه‌ای فرزندان اتخاذ می‌کنند، نحوه مواجهه آنان با فضای رسانه، منحصر به یک استراتژی میانجی‌گری نبوده، و ممکن است به منظور مداخله رسانه‌ای مناسب، هم‌زمان از چندین روش استفاده کنند. بدین ترتیب، نه تنها والدین بر رفتارهای کودک تأثیرگذارند، بلکه رفتار واقعی کودک یا توانمندی‌های دیجیتالی وی نیز رفتارهای والدین را متأثر نموده، به نحوی که رویکرد میانجی‌گری خود را، باتوجه به فعالیت‌هایی که کودک انجام می‌دهد، اتخاذ می‌کنند. نظارت والدین در تسهیل تعاملات بین کودک و رسانه‌های نوین، مهم بوده و والد در جریان یک فعالیت مشترک، حمایت و هدایت خود را به گونه‌ای تنظیم می‌کند، تا کودک قادر باشد مهارت‌ها و توانمندی‌های خود را بهبود بخشد. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است والدین در تسهیل تعاملات بین کودکان و رسانه‌های نوین، داشتن مهارت‌ها و توانمندی رسانه‌ای را بسیار مهم می‌دانند. این پدیده از اثرات منفی رسانه بر کودک کاسته و در توانمندی نوجوان در استفاده از رسانه نقشی مهم ایفاء می‌نماید. با احساس خودکارآمدی و اطمینان از مهارت‌های رسانه‌ای، والدین در فعالیت‌های رسانه‌ای فرزندان خود نقش بهتری داشته، و بهتر قادرند با به‌کارگیری قوانین و استراتژی‌های مختلف، در استفاده آنان از فضای مجازی، مداخله کنند. والدین دارای سرمایه‌های فرهنگی اندک، احساس توانمندی و شایستگی کمتری در به‌کارگیری و استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی نموده، و به‌ویژه در مورد کودکان خردسال، استفاده از راهبردهای میانجی‌گری فعال را دشوار می‌یابند. والدین با احساس فشار روانی زیاد و سطح خود

کارآمدی پایین، میانجی‌گری محدودکننده‌تری اعمال می‌کنند. این افراد، به‌ویژه در شرایط آسیب‌زای اجتماعی-فرهنگی، ممکن است فاقد مهارت‌های دیجیتالی ابتدایی بوده، و قادر نباشند به کودکان توضیح دهند، واقعیت فضای دیجیتال چگونه کار کرده و چرا به سرعت تغییر می‌کند.

از جمله محدودیت‌های این مطالعه، تعداد اندک و کم‌شمار پژوهش‌های نظری و میدانی در ایران بود. لذا این مقاله در شمار اولین گام‌ها در مطالعات کیفی نحوه مواجهه و میانجی‌گری والدین در فضای مجازی بوده و بینشی نه‌تنها در مورد چگونگی روابط والدین-فرزند، بلکه در مورد چگونگی میانجی‌گری، انواع روابط و نحوه ادغام رسانه‌ها در زندگی خانوادگی و روابط والدگری و زمینه‌های نظری آن به ارمغان آورده است. مطلوب است در مطالعات آینده، در زمینه چگونگی اعمال این پدیده، با توجه به بسترها و زمینه‌های مختلف اجتماعی، قومی، فرهنگی، جنسیتی و... به پژوهش پرداخته شود. همچنین با شناخت چالشی که والدین در این دوران با آن‌ها مواجه‌اند، برای به حداکثر رساندن فرصت‌های آنلاین و هم‌زمان به حداقل رساندن مخاطرات آن، ایجاد سیاست‌هایی برای بهبود سواد رسانه و مهارت‌های دیجیتال والدین و فرزندان، اهرم ارزشمندی است که تغییرات مطلوب اجتماعی به ارمغان می‌آورد. در این زمینه، با آموزش گسترده‌تر مهارت‌های دیجیتالی و آموزش ایمنی در فضای مجازی، ویژه والدین، کودکان و نوباوگان، نهادهای آموزشی باید اطمینان حاصل کنند آموزش سواد رسانه و مهارت‌های دیجیتالی و آموزش‌های مربوط به ارتقا سطح ایمنی کودکان و نوجوانان در اینترنت، در برنامه‌های فراگیر درسی آموزشی ملی لحاظ شده و در اولویت قرار دارد. از آنجا که والدین همیشه در دسترس نبوده و یا قادر به نظارت بر فعالیت‌های آنلاین فرزندان خود نیستند، در پیشگیری سیاست‌هایی در جهت تقویت خودکارآمدی و توانمندسازی کودکان و ارتقای سواد رسانه و مهارت‌های مربوطه، موجب حفظ حریم خصوصی، هوشیاری نسبت به مخاطرات، مدیریت زمان و نحوه استفاده از شبکه‌های اجتماعی و ارتباطی، انتخاب مسیرهای یادگیری و محتوای موردعلاقه، توصیف و نقد و ارزیابی تأثیرات و مخاطرات استفاده از فناوری اطلاعات و آگاهی از مخاطرات تراکنش‌ها در اینترنت، و حقوق و

مسئولیت‌های اساسی در قبال داده‌های خود و دیگران، و مراقبت از آن‌ها می‌گردد. ایجاد زمینه برای مباحثه و گفتگوی انتقادی در عرصه‌های مختلف نهادی از جمله آموزش و خانواده، مشوق رشد تفکر انتقادی، خلاقیت و خودکارآمدی و گشودگی در فرزندان بوده، به آن‌ها کمک می‌کنند تا به‌عنوان کاربران یا تماشاگرانی نقاد، از این فناوری‌ها بهره‌گیرند. از آنجاکه در جهان رسانه‌ای کنونی، اعتماد و درک متقابل کودکان، لازمه مواجهه مطلوب والدین با فضای رسانه، و زیستن در محیط اشباع اطلاعاتی است، تسهیل اعتمادسازی، گفتگو، بازاندیشی و تولید محتوا، حفظ حریم شخصی و اشتراک‌گذاری، همبازی و همراه شدن با فرزندان، از سوی نهادهای مذکور، به آنان کمک می‌کند تا به‌عنوان کاربرانی انتقادی، به کنشگری در استفاده از فناوری‌های ارتباطی پرداخته و دانش مشترکشان را مورد گفتگو، مذاکره و بازاندیشی قرار دهند. تقویت این رویه منجر به یادگیری بیشتر از برنامه‌های آموزشی، افزایش رفتارهای مثبت اجتماعی، رشد تفکر انتقادی و تأمل در اخبار منتشره، آگاهی از اثرات آگهی‌های تبلیغاتی، محتوای خشونت‌آمیز و جنسی شبکه‌های ارتباطی می‌گردد. اکنون بسیاری از کودکان و نوجوانان ذهنی بازدارند، زیرا در موقعیت‌های محلی با سطوح جهانی از طریق فناوری‌های نوین ارتباطی از جمله تلفن‌های هوشمند و... با شبکه‌های اجتماعی، در داخل و خارج از کشور در تعامل‌اند. بهتر است ذهن و پنجره خود را به سوی جهان بگشاییم و با درک تضادها و تفاوت‌های فرهنگی، با ایجاد همدلی و گشودگی و به‌ویژه با تساهل به جهان بنگریم.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

ORCID

Fariba Seyedan
Fatemeh Angoraj
Taghavi

<http://orcid.org/0000-0002-9075-2497>

<http://orcid.org/0009-0000-0904-848x>

منابع

- اسدی، ناصر (۱۳۹۹). بررسی شیوه مداخله والدین در استفاده فرزندان از رسانه‌ها، فصلنامه رسانه، شماره ۱۲۰، صص ۸۳-۱۱۰.
- اصلانی، غلامرضا، سیدامین عظیمی و نسیم سلیمانی. (۱۳۹۸). «رابطه بین سبک‌های نظارتی والدین و امنیت اینترنتی فرزندان در میان دانش‌آموزان دختر و پسر شهر دزفول». فصلنامه علمی فناوری آموزش. ۸۱ (۲).
- بهادری خسروشاهی، جعفر و عیسی برقی. (۱۳۹۷). «نقش سواد رسانه‌ای والدین و هویت اجتماعی بر مصرف رسانه‌های دانش‌آموزان». فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین. ۴ (۱۴).
- جنادله، علی، رهنما، مریم (۱۳۹۷). «بازنمایی آسیب‌شناسانه رسانه‌های نوین در مطالعات خانواده». مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۴ شماره ۱۶.
- حسین ثابت، فریده؛ جهانگرد، زهرا؛ معتمدی، عبدالله. (۱۳۹۵). رابطه بین هوش هیجانی، سبک‌های دلبستگی و همبستگی خانوادگی با استفاده از فیس‌بوک در کاربران. مطالعات رسانه‌های نوین. دوره ۲. شماره ۶.
- زمانی، بی‌بی‌عشرت؛ عابدینی، یاسمین. (۱۳۹۲). الگوی ساختاری تأثیر سبک‌های فرزند‌پروری و اعتیاد به بازی رایانه‌ای بر عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان پسر. دو فصلنامه رویکردهای نوین آموزشی، دوره ۸، شماره ۲.
- شجاعی، مهناز؛ امیرپور، مهناز. (۱۳۹۱). بررسی وضعیت سواد رسانه‌ای دانشجویان خراسان شمالی در جامعه اطلاعاتی. فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، شماره ۷.
- لیندلف، تامس و برایان تیلور. (۱۳۸۸). روش‌های تحقیق کیفی در علوم ارتباطات. ترجمه عبدالله گیویان. تهران: انتشارات همشهری.
- مطهری نژاد، حسین و محدثه قاسمی نژاد (۱۳۹۷). «تأثیر سبک‌های فرزند‌پروری اینترنت بر کاربرد اینترنت توسط دانش‌آموزان» فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین دوره ۴، شماره ۱۶.
- مقصودی، مسعود و زهرا واحدی. (۱۳۹۷) «معرفی چارچوبی شناختی برای طراحی و سنجش اثربخشی مداخله‌های ارتقا مهارت‌های سواد رسانه‌های اجتماعی». فصلنامه رسانه. دوره ۲۹. شماره ۱.

مهرابی، مقداد و دهقان، علیرضا. (۱۳۹۶). مطالعه ابعاد نظارت والدین بر مصرف بازیهای ویدئویی فرزندان و ضرورت ایجاد نظام رتبه بندی از دید آن‌ها، فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین دوره ۳، شماره ۱۲.

مهرابی، مقداد و دهقان، علیرضا. (۱۳۹۹). الگوهای نظارت والدین بر استفاده فرزندان از اینترنت. دوفصلنامه علمی نامه فرهنگ ارتباطات، مقاله پژوهشی، سال پنجم، شماره اول (پیاپی ۹)، پاییز و زمستان ۱۳۹۹، صص ۱۴۱-۱۶۰.

References

- Asadi, N. (2020). Investigating the ways of parental intervention in children's use of media. *Rasaneh*, 31(3), 83-110.
- Aslani, G., Azimi, S., & Soleimani, N. (2019). Relationship between Parenting Styles and Internet safety of Children among Male and Female Students of Dezful. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 14(1), 211-220. doi: 10.22061/jte.2018.3959.1969.
- Bahadorikhosroshahi, J., bargi, I. (2018). 'The role of Media literacy for parents and social identity with media consumption students', *New Media Studies*, 4(14), pp. 290-316. doi: 10.22054/nms.2018.20409.187.
- Baran, S. J. (2014). *Introduction to Mass Communication; Media Literacy and Culture*. McGraw Hill.
- Clark, L. S. (2011). Parental mediation theory for the digital age. *Communication Theory*. 21(4). 323-343.
- Coyne SM, Radesky J, Collier KM, Gentile DA, Linder JR, Nathanson AI, et al.. (2017). Parenting and digital media. *Pediatrics*.;140:S112. DOI: 10.1542/peds.2016-1758N.
- Fromme, J. (2003). Computer game as a part of children's culture. *The International of Computer Game Rears*, 3 (1), 1-21.
- Fromme, J. (2003). Computer game as a part of children's culture. *The International of Computer Game Rears*, 3 (1), 1-21.
- Fujiako, Y. & Austin, K (2007). The relationship of family communication patterns to parental mediation styles, *Communication Research*, 34(1): 212-230.
- Hoseinsabet, F., Jahangard, Z., Motamedi, A. (2016). 'The relationship between emotional intelligence, attachment style and family cohesion on Facebook Users', *New Media Studies*, 2(6), pp. 1-25. doi: 10.22054/cs.2016.7169.
- Janadleh, A., Rahnema, M. (2019). 'The Pathological Representation of New Media in Family Studies (a Meta-Analysis of Articles Regarding the Effect of New Media on Family)', . (2019). *New Media Studies*, 4(16), pp. 1-40. doi: 10.22054/nms.34873.562.

- Lindlof, Thomas R.; Taylor, Bryan C. (2002). *Qualitative Communication Research Methods*. SAGE Publications, Inc.
- Livingstone S, Davidson J, Bryce J, Millwood Hargrave A, Grove -Hills J.. (2012). *Children's online activities, risks and safety. theUK evidence base*.
- Livingstone S, Helsper E. (2008). Parental mediation and children's internet use. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*.;52:581-599-.
- Livingstone S, Kardefelt WD, Hussein M. Global Kids Online: Comparative Report. Florence: UNICEF Office of Research – Innocenti; (2019). Available from: www.unicef-irc.org/publications/1059-global-kids-onlinecomparative-report.html.
- Livingstone S, Mascheroni G, Dreier M, Chaudron S, Lagae K.. (2015). How Parents of Young Children Manage Digital Devices at Home: The Role of Income, Education and Parental Style. London: LSE (EU Kids Online).
- Livingstone, S.; Haddon, H.; G rzig, A. & lafsson, K. (2011). *EU-kids online final report [LSERO]*. London School of Economics & Political Science, London, UK. Retrieved from: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2019-6/DNR_2019_FINAL_0.pdf.
- Livingstone, Sonia, Kjartan Ólafsson, Ellen J. Helsper, Francisco Lupiáñez-Villanueva, Guiseppe Veltri, and Frans Folkvord. (2019). Maximizing opportunities and minimizing risks for children online: The role of digital skills in emerging strategies of parental mediation. *Journal of Communication* 67: 82–105-.
- Livingstons, S. & Helsper, E. (2007). Taking risks when communicating on the internet: The role of offline socialpsychological factors in young peoples' vulnerability to online risks, information. *Communication and Society*, 10(5), 619-643.
- Loredana Benedetto and Massimo Ingrassia. (2021). *Digital Parenting: Raising and Protecting Children in Media* Parenting - Studies by an Ecocultural and Transactional Perspective World.
- Maqsoodi, M. Vahad, Z. (2018). Introducing a Cognitive Framework for Designing and Evaluating Effectiveness of Interventions of Social Media Literacy Skills Development. *Rasaneh*, 29(1), 5-27.
- Mehrabi, M., Dehghan, A. (2017). 'Study of Parental Mediation Strategies in Childrens' Game playing: Necessity of Game Rating Systems', *New Media Studies*, 3(9), pp. 1-29. doi: 10.22054/cs.2017.18630.158.
- Mendoza, K. (2019). "Family Strategies for Managing Media in the Home". *Journal of common sense*, 1.
- Mesch, Gustavo S. (2003). The family and the Internet: The Israeli case. *Social Science Quarterly*, 84(4), 1038-1050.
- Mesch, Gustavo S. (2006). Family characteristics and intergenerational

- conflicts over the Internet. *Information, Communication & Society*, 9(4), 473-495.
- Mesch, Gustavo S. (2006). Family relations and the Internet: Exploring a family boundaries approach. *The Journal of Family Communication*, 6(2), 119-138.
- Motahhari Nejad, H., Ghasemi Nejad, M. (2019). 'The impact of internet parenting styles on internet use of students', *New Media Studies*, 4(16), pp. 301-333. doi: 10.22054/nms.2019.22366.231.
- Sanders W, Parent J, Forehand R, Sullivan ADW, Jones DJ. Parental perceptions of technology and technology-focused parenting: Associations with youth screen time. *Journal of Applied Developmental Psychology*; 44:28-38.
- Schipeck, Dietmar. Holubek, Renate. (2013). Models for successful Media Education- Findings from the analysis of the practice of the media literacy award, *Media manual, Texts 2012*(21). PP. 1-11.
- Shin W.. (2018). Empowered parents: The role of self-efficacy in parental mediation of children's smartphone use in the United States. *Journal of Children and Media*. 2018;12(4):465-477.
- Valkenburg, Piotrowski, Hermanns, & LeeuwValkenburg, P. M., Krcmar, M., Peeters, A. L., & Marseille, N. M. (1999). Developing a scale to assess three styles of television mediation: "Instructive mediation," "restrictive mediation," and "social coviewing" *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 43, 52-66.
- Wartella, E., Beaudoin-Ryan, L., Blackwell, C. K., Cingel, D. P., Hurwitz, L. B., & Lauricella, A.R. (2016). What kind of adults will our children become? The impact of growing up in a media-saturated world. *Journal of Children and Media*, 10, 13-20.
- Z. H. He, M. D. Li, X. Y. Ma, C. J. Liu, Family Socioeconomic Status and Social Media Addiction in Female College Students: The Mediating Role of Impulsiveness and Inhibitory Control, *J Genet Psychol*. 182(1) (2021) 60-74.
- Zamani, B. E., Abedini, Y. (2013). 'Structural model of effect of parenting styles and computer games addiction on academic achievement in male students', *New Educational Approaches* , 8(2), pp. 133-156.

استناد به این مقاله: سیدان، فریبا، انگورج تقوی، فاطمه. (۱۴۰۲). مطالعه نحوه میانجی‌گری والدین در مواجهه

با فضای رسانه، فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، ۹(۳۵)، ۳۹۷-۴۴۴. DOI:

10.22054/nms.2023.68169.1399

New Media Studies is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License..